

Révések

A BMSZKI dolgozóinak lapja

2005. december – III. évfolyam 6. szám

Ez + Az

„Mikor a német kormány az egyesítés után észlelte, hogy elharapóztak a fajgyűlölő cselekmények, kidolgozott egy programot, melynek keretében az utcasarkokról és kocsmákból intézményes keretek közé vitték be pedagógusok és szociális szakemberek az újfasiszta fiatalokat. Mivel az idejáros „gyerekek” többnyire nagyon rossz háttérrel rendelkeznek (családjuk széthullott, továbbtanulásra és elhelyezkedésre nem igazán van esélyük) és napjaik alkoholizálással, üres semmittevéssel telnének, a hangsúly a szabadidős tevékenységeken van, de a dolgozók nem adják fel, hogy ráébresszék ügyfeleiket nézeteik torz mivoltára. Peter Steger igazgató szerint az a legfontosabb, „hogy ezeket a fiatalokat nem szabad kiközösíteni, elkülöníteni, ahogy az ma általában történik.(...) Az a célunk és feladatunk, hogy behozzuk őket a közösségbe. S bár a kezdet kezdetén közöljük velük, hogy az általuk vallott nézetek számunkra elfogadhatatlanok, partnerként próbáljuk kezelni őket.”

Szikra Csaba Gyula Rasszista gyűlöletcsoportok hatása a fiatalokra című tanulmánya – 14. oldal

In Medias Res

Az ASSOCIATION EMMAÜS – melynek egyik melegezője az AGORA – a legrégebbi egysége az EMMAÜS mozgalomnak, amelyet ötven évvel ezelőtt, 1954-ben Pierre abbé indított el. Tagja a francia és a nemzetközi EMMAÜS hálózatnak.

Az egyesület vallja, hogy mindenki a maga sorsának kovácsa, mert nincs sorsszerű végzet; tehát küzdeni kell a nyomor, a jogtalanság és a kirekesztettség ellen. *Jelmondata: az utcáról az életbe.*

Az évek tapasztalata alapján igyekeznek a nehéz helyzetben lévő emberek, családok különböző problémáikhoz igazodó szolgáltatásokat nyújtani.

Hogy milyen szolgáltatásokat, megtudhatjuk Kubik Lajosné írásából – 19. oldal

A lélek rezdülései

„Az eltelt 5-6 év megtanított arra is, hogy a jó színvonalú intézményi, személyi, tárgyi környezet sem oldja meg magában egy-egy személy életét, vagy a hajléktalanság kérdését!

Minden egyes hajléktalan személy esetében ehhez „belül és felül”, a gondolkozásban, érzelmekben, hozzáállásban, akaratban és a szívben kell valaminek megváltoznia, meggyógyulnia, helyre kerülnie. Ez nem megy nagyüzemi módszerekkel.

Néha egy pillanat, egy találkozás műve, máskor hosszú folyamat, sok vargabetűvel, újrakezdéssel. Lehet, hogy most, ma este, az a szendvics, az a beszélgetés elindít valamit, egy más látást, más önértékelést, reményt, új életet...

Összefoglalva, ma már mindennaposan jelen van az osztály életében a lelkigondozás hivatásos és laikus lehetősége, és gyakorlata. (...)

Vannak „sikeres” eseteink. De vajon mit lehet sikerként vagy kudarcként elkönyvelni?

Ha egy tumoros betegünk megbékélve lép át a élet-halál küszöbén, az minek számít? Vagy ha egy alkoholista betegünk fél évre leteszi a poharat talpra áll és dolgozik, a következő visszaesésig, ezt hogyan értékeljük?

Dr. Gajdásy Árpád, Modori Veronika, Okeke Gabriella gondolatai a lelki gondozásról – 8. oldal

E havi számunkat Bojtor Vera grafikai díszítik, megtalálhatjátok őket a www.pestiest.hu weboldalon.

Tartalom

Szépítő:

Mészöly Miklós: Jégvirág 3. o.

Függő Világ

A Váltó-Ház - könyvajánló 4. o.

Uhrinszkyné Mozsik Katalin: A negatív tartományból a nulláig 5. o.

A lélek rezdülései

Gajdátty - Modori - Okeke: Hogy legyen emberük... 8. o.

dr. Molnár Gábor: A magyar "kollektív tudattalan" sajátosságai 12. o.

Ez+Az

Szikra Csaba Gyula: Rasszista gyűlöletcsoportok hatása a fiatalokra 14. o.

IMR Leonardo-program - Felhívás 18. o.

In Medias Res

Kubik Lajosné: Agora 19.o.

Révészek

A BMSZKI dolgozóinak lapja

Megjelenik kéthavonta

Kiadja: Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei

1134 Budapest, Dózsa György út 152.,

telefon: 06-1-238-9502, fax: 06-1-238-9500

Felelős kiadó: Pelle József

Tördelőszerkesztő: Vida Judith

Korrektor: Oláh Judit

A szerkesztőség további tagjai: Budai Erzsébeth - Dávid Zoltán -

Horváth Ágnes - Keserű Zsolt - Kuharszky Tímea - Lengyel Krisztina -

Pándi Tiborné Ani - Oláh Judit - Preszl Éva

Szépítő

„Nem fontos, hogy sok író legyen egy közösségben, de fontos, hogy sok olvasó legyen. Nem fontos, hogy te szövegezd meg a szépet és igazat, fontosabb, hogy megismerjed.”

Márai Sándor

E fenti idézet szellemét választva mottónak igyekszünk e termékenyítő, szépítő erőket a művészet világából vagy akár a hétköznapi, közvetlen környezetünkéből választva felvillantani, megláttatni, ezzel is hozzájárulva lelkünk épüléséhez, gazdagodásához.

Rovatvezetők: Oláh Judit
Dózsa Átmeneti szállás

Mészöly Miklós: Jégvirág

Mesélik, hogy élt egyszer egy öreg Mutatványos, akinek jámborságán kívül semmi egyebe nem volt, csak egy furulyája meg három bábuja: az Okos, a Bolondos és az Éhes.

Evvel a három fickóval járta a világot faluról falura, városról városra, kora tavasztól késő őszig. A rozoga kordét az öreg maga húzta, a bábuk meg közben egy kosárban heverésztek, puha bársonytakarón. A legkisebb szüntelen libacombot majszott, a középső folyton az orrát-fülét mozgatta, a legnagyobb pedig egyre-másra bölcseket mondott – egyszer ilyet: „Kis tó, nagy tó, mindegyikben víz van”, máskor meg effélét: „Az égen sok a csillag, a földön sok a kavics.”

Egyszóval a maguk módján szépen elszórakoztak.

De az igazi mulatság mégiscsak az volt, amikor sátrat vertek valahol. Annyi nép összecsofondult ilyenkor, hogy szinte egymást tiporták el: mind látni, hallani akarták, hogyan tömi magát az Éhes, hogyan Bukfencezik a Bolondos, mi bölcset talált ki az Okos.

Már-már nagyobb hírük volt, mint akármelyik királynak – ami ugyan nem nagy fényesség, hiszen a királyok ríkatni szeretnek inkább, az emberek meg nevetni. Ahhoz pedig náluk senki nem értett jobban.

Persze megesett, hogy ők is kifogytak a mókából; olyankor aztán az öreg Mutatványos lépett ki a sátor elé, hogy megtegye a magáét. Elővette furulyáját, s ami csengő-bongó hang volt benne, azt mind kifurulyázta. De olyan szépen, olyan gyönyörűséggel, hogy attól még a jég is meglágyult volna.

De mi volt ez ahhoz, amit a három ördögös fickó tudott!

Legtöbben csak legyintettek az öregekre: „Ugyan, hallottunk már ilyet!” Mások meg durrogtak: „Ugyan, ki hallott már ilyet?” Végül is árván magára maradt a furulyaszóval, mindenki faképnél hagyta. A bábuk meg jól kacagtak a háta mögött: „Szegény bolond, bár inkább mitőlünk tanulna, mindjárt többre vinné.”

És ez így ment, így volt, valahányszor felütötték a sá-

rukat – így ment ez tavasztól őszig, míg csak le nem esett a hó. Akkor az öreg Mutatványos sem vándorolt tovább, hanem elkocogott haza, egy kis erdőszéli házba, téli szállására, a bábukat fölrakta a padlásra, ő maga meg csendben üldögélt a kemence mellett, ott furulyázgatott.

Egyszer kegyetlen hosszú tél köszöntött be, sehogyan se akart kitavaszkodni.

Bolondos, aki néha még álmában is bukfencet hányt, egy nap arra ébredt föl, hogy senki sem tapsol neki a szép mutatványért. Kíváncsian odament a padlásablakhoz, hogy kikukkantson: miféle világ az, ahol ilyesmi megtörténhet? Nagyon meglepődött. Az ablak üvegén, mint a metszett gyémánt, hűvösen és titokzatosan, csillámló szirmú virágok pompáztak. Gyorsan felköltötte a két komáját.

– Nézzétek! – kiáltott. – Virág nőtt az ablakon, a gazdánk meg ittfelejtett minket. Biztosan tavasz van már.

Erre aztán ind lázba jöttek, s dugták-nyomták a képüket az ablaküvegre. De hiába – látni semmit se láttak, a szirmok mögé nem tudtak kilesni.

– Szakítsuk le őket! – ajánlotta Bolondos.

– Együk meg őket! – kurjantotta Éhes.

De hát se így, se úgy nem ment a dolog, csak az ujjuk koppant nagyokat, csak a levegőt markolták; amire persze Okos mindjárt mondott egy bölcset: „Virágnak üveg, üvegnek virág, ez már nyilvánvaló. S ezen mélyen elmorfondíroztak, de nem sokáig.

Hirtelen valamelyik padlássarokból egy kicsi madár röppent eléjük: egy cinke, valami kis magot dézsmálgatótt biztos.

– Hát ti mit nyeltetek? – kérdezte a három fickót.

– Mit, mit! – mordultak azok. – El akarjuk takarítani ezt a sok haszontalan virágot.

– De azt nem úgy kell ám, kézzel! – mosolygott a cinke.

– Hanem hogyan?

– Nem fűjni, lehelni kell.

A fickók hitték is, nem is, de azért ráálltak a dologra.

Ezzel a télváró-csodaváró kis történettel szeretnénk boldog ünnepet kívánni mindenkinek – legyen részünk egyszerű és tiszta örömeinkben, amelyek nem látványosak és nem keltenek nagy feltűnést, mégis sokáig emlékezünk rájuk.

A Révészék szerkesztői

Olyan süvöltözést csaptak, mint három szélzsák.

– Jaj, jaj, nem jó! – sopánkodott a cinege. – Ne hideget, meleget fújjatok.

– Hát ha olyan nagyon tudod, gyere, fújjad magad! – mondták sértődötten, s látszott, nem is értik, mi az a „hideg” meg „meleg”.

A cinke pedig nem kérte magát, szívesen odaröppent, s ahogy az erejéből tellett, aprókat fújt az üvegre, és ahányszor fuvintott egy picit, annyiszor csicserikelt is, így szokta már meg. És lám: az egyik szírom engedelmesen olvadozni kezdett ki, csöppekben szétfolyt, és a kerek lyukon betűzött a napfény.

– No nézd csak! – ámultak el. – Se libacombot nem fal, se bukfenceket nem hány, se bölcseket nem mond – és mégis mit tud!

Aztán izgatottan kibámultak a lyukon, ki a világba, akárcsak a sátor ponyvája mögül nyáron, mielőtt a függöny elé kiléptek...

De bizony most fia embert nem láttak sehol. Hanem valami mást. Tenger nagy szikrázó fehérséget, hóbundás

erdőt s réteket, az erdőszélen egy hatalmas farkast meg egy kicsi őzet, ott heverték a hóban egymáshoz bújva, úgy hallgatták a házból kiszüremplő furulyaszót.

– Ugye szép? Ugye szép? – csicserikelt a cinke, s nem tudott hova lenni a boldogságtól, hogy erre a szelíd csudálatosságra ő nyitott ablakot.

A három fickó azonban fitymálva vonta meg a vállát. Mintha azt mondanák: „Hát ez is valami, ez a semmi? Csak minket hallanál egyszer!”

De még ennyit se szóltak. Ugyan mit értene belőle egy cinke? Csalódottan visszafeküdtek a kosárba, és hortyogtak tovább. Csupán az egy Okos nyilatkozott még egyszer, mondván.

– Őz, őz, farkas, farkas – mindegyik csak állat.

Aztán büszkén, elégedetten ő is elaludt; föl se ébredt tavaszig.

Lejegyezte: **Oláh Judit**

Forrás: Mészöly Miklós: *Mesék. Jelenkor Kiadó, Pécs – Kalligram Könyvkiadó, Pozsony. 1998.*

VÁLTÓ-HÁZ - Hajléktalan alkoholisták útja a józanodáshoz

Könyvajánló

Kedves Olvasóink!

Szeretnénk figyelmetekbe ajánlani a Váltó-Ház életét bemutató, nemrégiben megjelent könyvet, amely sok érdekességgel szolgálhat az érdeklődők számára – a hajléktalanság és az alkohol-betegség természetére, valamint a szociális munkában rejlő lehetőségekre vonatkozóan egyaránt. Minden intézmény kap majd a könyvből, keressétek az addiktológiai referenseknél!

Részlet Szász Anna előszavából:

„Három éven át a team tiszteletbeli tagjaként a HÁZ működésével valójában egy tanulási folyamat részeként ismerkedtem meg. Rá kellett ébrednem, hogy a demokratikus módszer olykor fárasztó és időigényes. (...) Hogy mindazok, akik a Házban dolgoznak, óriási igénybevételnek vannak kitéve, és bármennyire különböző személyiségek, mégis, képesek arra, hogy nemcsak a gyakran hosszúra nyúló team-megbeszéléseken jussanak konszenzusra – anélkül, hogy a vezető direkt akaratára érvényesülne, anélkül, hogy ő mondaná ki az utolsó szót –, hanem a munkájukban is, a lakókkal való kapcsolataikban is azonos szellemiséget képviseljenek.

Ezek a tapasztalatok ébresztettek rá arra, hogy egy ilyen könyv nem egy vagy két emberre szabott feladat, hogy ezt kívülről nem lehet megcsinálni, hogy hitelesen csak azok tudnak beszámolni a HÁZ életéről, akik ott dolgoznak, és akik ott élnek.

Tehát a szerzők: a VÁLTÓ-HÁZ-ban dolgozó szociális munkások, szociális asszisztensek, a gondnoknő, valamint maguk a lakók. Az előbbiekből közül néhányan már elmentek, más intézmények vezetőiként dolgoznak, de amit írtak, az nem veszített időszerűségéből. Beszámolt tapasztalatairól a pszichiáternő, a team szupervizora és a polgári szolgálatot teljesítő ifjú informatikus. És természetesen az intézet vezetője. Most, ahogy egymás után olvasom a különböző műfajú és terjedelmű írásokat, úgy gondolom, hogy olyan kötet születik, amely érdeklődésre tarthat számot mind a szociális és addiktológiai szférában dolgozó szakemberek, mind a szociális érzékenységgel megáldott/megvert civilek részéről.

A magyar társadalom számára óriási problémát jelent a tömeges hajléktalanság és a népesség legalább egy tizedét érintő alkoholizmus: külön-külön is, együttesen pedig

még inkább. A VÁLTÓ-HÁZ-at korlátozott számú hajléktalan alkoholista lelki, szociális és a lehetőségek szerint egzisztenciális gyógyítására hozták létre, arra, hogy képesek legyenek életüket új pályára állítani; a probléma egészére azonban nem jelenthet, és nem kínálhat univerzális megoldást. Ám a VÁLTÓ-HÁZ e kötetben dokumentált tevékenysége nyomán felismerhetőek az egyéni sorsokban rejlő társadalmi méretű okok, azok a sokszor rejtett összefüggések, amelyek alapján egy, a mainál hatékonyabb szociális ellátó rendszer építhető ki. Olyan rendszer, amely az emberek születésével kezdődő teljes életútját, életpályáját figyelembe veszi.

Végül, de nem utolsósorban, a Ház működésének bemutatása révén olyan módszerek válnak nyilvánossá, amelyek talán kevésbé ismertek, még kevésbé honosodtak meg a mi még mindig paternalisztikus-patriarchális társadalmunkban, de különösképp a zárt intézményekben.

A szerzők és a szerkesztő könyvüket azzal a reménnyel indítják útjára, hogy mondanivalójuk értő, befogadni kész és szándékaikkal rokonszenvező Olvasókkal találkozik.”

Ebben a rovatban a függőségekkel szeretnénk foglalkozni, a függők és szakemberek nézőpontjából, bemutatva munkánk mindennaposnak számító problémáit.

Rovatvezető: Kuharszky Tímea szociális munkás
Dózsa Átmeneti szállás

A negatív tartományból a nulláig – részlet a VÁLTÓ-HÁZ című könyvből

„Semmiképpen nem akartam viszatérni szülőfalumba, mert szüleim alkoholisták voltak. Egész gyermekkoromban csak azt láttam, hogy isznak, és tönkreteszik saját életüket, és testvéreimmel együtt az enyémet is... (...) Elhatároztam, hogy megpróbálok megváltozni és abbahagyni az ivást. Körülbelül másfél hónapja nem iszom. Nem szeretnék visszaesni, mert az az életem végét is jelentheti. Hamarosan hajléktalan leszek. Nem szeretnék visszaesni, és visszamenni a szüleimhez, mert még jobban tönkremennék... Szeretnék az önök felügyelete alatt teljesen rendbe jönni, mert egyedül nem sikerülne. Ha nem tudnának nekem szállást biztosítani, attól félek, hogy még a télen belehalnék...”

(részlet G. életrajzából)

Gergely kifejező tekintete a team minden tagjának feltűnt. Zavarba ejtő, kutató szemeit nem lehetett nem észrevenni. Gondolatai, érzései az arcára voltak írva. Látható volt, hogy fiatal kora ellenére sokféle megpróbáltatáson ment keresztül. Amikor felvételt nyert, gondolkodás nélkül vállaltam el, hogy a szociális munkása leszek. Azt gondoltam, hogy könnyebb lesz majd megnyílnia és elfogadnia segítőként engem, mint egy idősebb kollégát.

Az együttműködés – amit gondozási szerződésben rögzítettünk – nem indult zökkenőmentesen. Elsődlegesen a családjából és az eddigi életéből magával hozott bizalmatlansággal találtam szemben magam, amelynek jellemző mozzanata az „engem senki sem ért meg!” érzés, amely az első időkben beszélgetéseink gerincét képviselte. Ez az érzés – tapasztalatom szerint – az alkoholista családban felnőtt gyermekek esetében gyako-

ri és jellemző. A meg nem értettség, a bizalmatlanság irántam és a team iránt a csoportokon megélt érzéseiben is gyakran megfogalmazódott.

A bizalmatlanság végül úgy oldódott fel, hogy a beszélgetések alatt visszajeleztam számára ki nem mondott érzéseit, amelyet ez alatt az idő alatt érzékelttem rajta. A ráhangolódást nagyban elősegítette, hogy arc-mimikája is megerősítette a vele kapcsolatos érzéseimet, amelyeket így meg tudtam fogalmazni. Mindezek katalizátorként indították be a nehézesen induló gondozási folyamatot. Így lassan létrejött az a légkör, amelyben minden következmény nélkül kifejezhette érzéseit, gondolatait.

Beszélgetéseink kliensemben számos gyermekkori emléket elevenítettek fel, amelyek annyira felkavarták, hogy sokáig nem volt hajlandó ezeket folytatni. Konfliktuskezelése, viselkedésmintái azonban, amelyeket problémaként definiált, múltjára, családi problémáira (szülő-gyerek kapcsolat, régi sérelmek) vezethetők vissza. Ezért gondoltam úgy, hogy az Alkoholista Szülők Felnőtt Gyermekei (ACA) csoport nyújtana Gergő számára a legnagyobb segítséget, ahol az ilyen problémákkal küzdő fiatalok számtalan kérdésükre és problémájukra választ kaphatnak. Sajnos, az első alkalom után úgy gondolta, ő még nem tart ott, hogy egy ilyen csoportot vállaljon. A fentiekben már említett másság és különbözőség érzése annak magyarázatául is nyomós érvként szerepelt, hogy miért nem megy többet a gyűlésre.

A múltjáról és a családi emlékekről így a gondozás alatt sem beszélünk, mert rettegett attól, hogy mit hoz mindez a felszínre. Tehát az első pár hónap – mondhatom azonban ezt az

egész gondozási folyamatra is – első sorban az absztinencia megtartására, és a jelenben meglévő problémákra fókuszált. Tudatosan megfogalmazta beszélgetéseink során, hogy most megint egy emlékekkel találta szemben magát, de erről nem akar beszélni.

Dilemmák

Egy hasonlóan nyílt beszélgetés lezárásaként Gergely elmesélte: arról álmodik és álmodozik, hogy szeretkeznünk egymással. A mondat meglepett és zavarba ejtett, mégis igyekeztem tisztázni kapcsolatunk lényegét, és célját.

Azt mondtam akkor, hogy ebben – mint ezt ő is tudja – nem segíthetek, a továbbiakban arról beszéljünk, amiben viszont a segítségére lehetek. Kérdéses maradt azonban számomra, mennyire volt a válasz elfogadható, és nem volt-e bántó, illetve a továbbiakban milyen hatással lesz a segítő kapcsolatra.

Ezzel kapcsolatos dilemmáimat szupervízióba vittem. Felmerült számomra, hogy egyáltalán tudunk-e ezek után együtt dolgozni? Mivel segíték Gergőnek inkább, ha átadom az esetét, vagy ha továbbviszem? Tudok-e segítőként ezek után hiteles lenni?

Amit a segítő kapcsolat kezdetén előnynek értékeltem, most hátránnyként éltem meg. A Team sokat segített abban, hogy újraértékeljem a helyzetet, aminek hatására végül úgy döntöttem, nem lenne szerencsés, ha ösztöniségeért azt a választ kapná a kliens, hogy átadom őt egy kollégának. Az, hogy döntésem helyes volt, kiderült már a következő alkalommal, mert a további beszélgetésekben nem hozta elő ezt a gondolatot, és ugyanott tudtuk folytatni a munkát, ahol

abbahagytuk. A későbbiekben pedig már olyan sokat fejlődött, hogy maga fogalmazta meg velem kapcsolatos érzéseinek kiváltó okát, amiről én is hasonlóképpen vélekedtem.

Gergő alkoholproblémája mellett szex- és szerencsejáték-függő. A segítő kapcsolatban, amelyet egyre intímebbnek és bizalmasabbnak élt meg, olyan feltétel nélküli elfogadást kapott, amelyet partnerkapcsolataiban és a szexben próbált keresni, azokban élt meg. A köztünk lévő viszony és szereposztás pedig kísértetiesen emlékeztette párkapcsolataira, s ezt rám és a segítő kapcsolatra vetíthette.

Párkapcsolataiban, és eleinte velem kapcsolatban is, édesanyjához fűződő ambivalens érzései jelentek meg. Most már azt gondolom, hogy – bár számára a mai napig furcsa ez a helyzet – kliensem leginkább ebben a letisztult szerepben támogatható és inspirálható, hiszen régi, ismert szerepkészletében egy új szerep kelt életre. Úgy gondolom, míg a berögződött játszmahelyzetek és szerepleosztások erősítetik az addikciót, addig új helyzetek újraértelmezésre és tudatosításra adhatnak lehetőséget a kliens számára, és erősíthetik józanodásában.

Keresztfüggőségek

Az alkohol mellett felbukkanó két másik addikció kliensemben idővel, a gondozási folyamat közben fogalmazódott meg. Először a játékfüggőségét hozta be problémaként a beszélgetésekbe. Szexfüggőségével visszaesésekor szembesült, úgy gondolom ez volt a legrémisztőbb a számára. Közel tíz hónapos absztinencia után gyakran nem aludt bent a szállón, kérdésemre, hogy merre jár, és hol alszik, elmesélte, hogy két nővel hál, akik közösen bérelnék valahol egy albérletet. Ezen a kapcsolaton kívül még két másik kapcsolatáról tudtam. A beszélgetéskor meggyőződtem arról – de legfőképpen önmagát –, hogy „normális keretek” közé igyekszik szorítani párkapcsolatait. Egy hónapon belül azonban mindezek hatására másik, már említett függősége erősödött fel, és vitte a visszaesésig.

Gergő kétségbeesve jelentkezett a szállón, hogy eljátszotta összes előtakarékoságát, és ivott is. Szexfüggőségével kapcsolatban a „mi egyáltalán a normális?” kérdéssel és problémájával kellett foglalkoznunk. Nehezebb itt a korlátokat definiálni, mint az alkoholizmussal kapcsolatban, és az „elsőt nem szabad...” elve ebben az esetben nem alkalmazható.

Nehezen meghatározható, és szinte lényegtelenne vált, hogy Gergőnél melyik „szerrel” kapcsolatban alakult ki elsődlegesen az addikció. Az ő esetében látványos, hogy a családjában látott viselkedésmintákban és konfliktuskezelésben keresendőek a problémák. Ezért is gondoltam úgy, hogy absztinenciája csak időlegesen tartható fent addig, ameddig berögződött viselkedés- és normarendszerében változások nem következnek be. Az, amit a szenvedélybetegségekről eddig ismertem, sokkal tónusosabban és erőteljesebben volt tapasztalható nála.

Gergő az itt eltöltött másfél év alatt komoly változáson ment keresztül. Saját bevallása szerint: „Még életemben nem voltam ennyit egy helyen, nem bírtam eddig sehol ennyi ideig... Máshonnan mindig elmenekültem, ha bármilyen problémával találtam szemben magam.”

Azt gondolom, a Ház nagyban hozzájárult, hogy Gergő tudatosabban éljen, és igyekezzen rálátni, hogy mit miért cselekszik. A csoportok, amelyeket látogatott, megtanították arra, hogy kiálljon a véleményéért, és kifejezze a többiek előtt. Régebben, egy-egy konfliktushelyzetben a kerülő magatartás volt rá jellemző. Fejlődött kommunikációja, sokkal könnyebben tudta kifejezni érzéseit, mondanivalóját. Sokkal kevesebbet őrlődött dolgokon, amelyek korábban rengeteg energiáját emésztették föl. Nagyon tudatosan figyelt minden csoportfolyamatot és beszélgetést, amit utána még többször átgondolt, és átdolgozott magában. A változásoktól függetlenül azonban, ahogyan azt sejteni lehetett, Gergely meg-megbotlott. Bár alkoholabsztinenciáját tartotta, szex- és játékszenvedélyével állandóan hadakozott. Elköltözése-

kor hat párkapcsolattal rendelkezett egyszerre. Úgy gondolta, hogy képes lesz úrrá lenni rajta, és csak azzal a lánnyal folytatni tovább, akivel elhatározta, hogy összeköltözik.

A kiköltözés óta kéthetente jár hozzám egyéni beszélgetésekre, és úgy gondolom, hogy sok felismerés mostanra érett meg benne. Kérésemre újra kezdtük beszélni életét, mert az első életút-történetet csak informálisan beszélhettük meg. Ez alkalommal óriási áttörés volt tapasztalható nála:

„Amikor megállapodtunk, hogy újra átbeszéljük az életemet, sokat gondolkodtam egy kérdésen: Vajon tényleg csak a szüleim okolhatóak azért, hogy idáig jutottam? Talán az egészet, csak önmagamnak köszönhetem...”

Azért gondolom így, mert a testvéreim egyáltalán nem beszélnek róla. Az öcsém még mindig náluk lakik. Vagy lehet, hogy a korom miatt is másként éltem meg ezeket?! Előtte volt egy testvérem, aki születésekor meghalt, rá egy-másfél évvel jöttem a világra. Lehet, hogy a testvéreim már nem éltek ebben?

– Te tudtál beszélgetni valakivel erről, amikor ott éltél a családdal? Még Te említetted, hogy teljesen egyedül érezted magad ebben a helyzetben, és a mai napig úgy gondolsz, hogy visszaadhatatlan, és megfogalmazhatatlan ez az érzés és mindaz, ami ott történt körülöttem és bennem! Mit gondolsz, a testvéreid hogy vannak ezzel?

– Azt hiszem, ugyanígy!

– Már nem isznak a szüleid? Megváltozott minden, amiért eljöttél otthonról?”

„Semmi sem változott...”

– Mire emlékszel, amikor azt kérem Tőled, beszélj nekem a családdról? Milyen a családot?

– Állandóan tömeg volt. Nyugalomra és intimitásra vágytam. Roma család a miénk. Bár rajtam abszolút nem látszik, hogy roma vagyok. Apám mindig azt mondta, hogy biztos, hogy elcseréltek a kórházban. Sokszor azt érzem, hogy tényleg nem tartozom közéjük. Még a testvéremre sem hasonlítok!

Tehát a családomban nem volt olyan, hogy szűk családi légkör. Valaki mindig volt ott... Állandóan ordibáltak, zsibongtak az emberek. Ha hazamegyek, és leszálok a buszról legalább egy óra, mire be tudok menni a kapun, mert akivel csak találkozok, az a rokonunk, és az utcában lakik. Van olyan utca, ahol majdnem csak a mi rokonaink élnek.

Negyedikes általános iskolás voltam, amikor a szokásos nyaralásom a nagymamámnál meghosszabbítódott. Egyszerűen ott ragadtam. A fejem fölött úgy döntöttek, hogy jobb lesz nekem így... Én voltam az ötödik gyerek ott. Az unokatestvéreimmel éltem, akiknek elváltak a szülei, és mindannyian más apától lettek. Krisztinával, az egyik unokatestvéremmel nagyon szoros volt a kapcsolatom, mai napig is jóban vagyunk.

Az anyai nagymamámmal nem volt olyan jó a kapcsolatom. Ott is úgy éreztem, hogy állandóan tömeg van, és folyamatosan korlátozni próbált engem. Meg kellett mondanom, hogy hová megyek, és mit csinállok, meg volt szabva, hogy mikor kell hazamennem. De a legrosszabb az volt, hogy nem engedett a nagyapámhoz. Nagyapám is ivott, de ő más volt, tudott szeretni. Vele volt a legszorosabb a kapcsolatom.

Az ötödiket a szülői házban kezdtem el. Már nem tudom, hogy hogyan kerültem vissza oda. De nem sokkal később saját elhatározásomból átköltöztem a szomszédokba, az apai nagyanémhoz, mert ott sokkal nyugodtabb volt minden. Külön szobám volt, nem zavart senki. De sajnos apám testvére és a családja odaköltözött a hátsó házrészbe. Mindig veszekedtek... És csak egy fal választott el bennünket.

A végén már tök mindegy volt, hogy hol lakom... a hetedik, nyolcadikat megint az apáméknál töltöttem el, mert unoka született a nagyanői házban. Sokan mondják, hogy milyen szívesen lennének újra iskolások, én nem így vagyok ezzel. Az iskolában sokkal másabb voltam, mint a többi fiú. Már akkor is a lányokkal jöttem ki jobban. Két osztálytársammal a mai napig tartom a kapcsolatot, annyira jó

barátság alakult ki közöttünk.

Nyolcadik után szakmunkásképzőbe mentem, és kollégiumi elhelyezést kaptam. Végre a magam ura lehettem! Mindig arra törekedtem, hogy annál rosszabb ne legyen, mint ami volt... Ebben az időben egy rokonomhoz jártam, aki a nagymamám testvére volt, be is jelentkezhettem hozzá. Nála lakott az egyik munkatársa, akivel összejejttem. Azután már miatta jártam fel. Jól megvoltunk... De már akkor sem elégített ki egyetlen kapcsolatot! Mindig kellett valaki, aki folyamatosan mellettem van! Amióta az eszemet tudom, szükségem volt ezekre a kapcsolatokra – talán az elfogadást, és a szeretetet keresem állandóan. És a simogatás nagyon meg tud nyugtatni. Erről szól az egész életem...

1997-ben, a szakmunkás iskola után, Salgótarjánban, festőként dolgoztam. A munkával együtt járt az ivás is. Innentől kezdtem el megismerni az alkoholt. Ebben az évben halt meg a nagyapám – hazamentem. Hónapokig a nagymamámnál laktam. Augusztus-szeptember környékén hirtelen elhatározásból, minden pénz nélkül, Budapestre utaztam. A pályaudvaron és vonatokon húztam meg magam... Kis időre hazautaztam, de nemsokára, amint lett annyi pénzem, ismét vonatra szálltam, és feljöttem

Pestre. Legalább a vonatjegyre futotta! Úgynevezett „százforintos” helyeken éjszakáztam, ahol lehetetlen volt pia nélkül kibírni!

Munkát kerestem, de nagyon nehezen sikerült az elhelyezkedés. Végül festőként sikerült – és meg tudtam fizetni napi 1000 forintért a munkásszállót is! Ezután egy régésznek dolgoztam, aki szállást is adott a munkáért cserébe. Már akkoriban fontos szerepet játszottak a női kapcsolatok, de a szállásra nem vihettem őket. A munka nehézsége miatt végül is könnyebb munka után néztem. '98-ban egy textilgyárban kezdtem el dolgozni, aminek munkásszállója is volt.

Ekkor volt egy fontosabb kapcsolat, egy elvált nővel. Ekkor kezdtem el rulettezni... A nő elvált, a két gyerek az anyjánál volt. A lakás összegét, amit három millióért adott el, mind eljátszottuk. A maradék pénzből befizetett még pár napra egy szállodába, ő pedig visszautazott az anyjához. Később párszor még „meglátogatott”, egy pár napig együtt voltunk, azután mindig hazautazott... Az egészségi állapotom közben annyira megromlott, hogy táppénzre vettek, és elindították a leszázalékolásomat. A munkahelyem és a lakhatásom is megszűnni látszott – így kerültem ide...”

Külső gondozás – a jelen

Gergő jelenleg albérletben lakik barátnőjével. Párkapcsolatait leépítette, és próbál egyetlen párkapcsolatban élni. Munkahelye közel fél éve ugyanaz, ami nagy előrelépés életében. Sikerült kijárnia, hogy fél éven keresztül havonta albérleti támogatást kapjon az önkormányzattól, ami nagy segítségükre van.

Örömmre szolgál, hogy a Váltó-Házban létrejött kapcsolatai a lakókkal is megmaradtak, amelyek építően hatnak rá. Az egyik lakó, szinte pótapai funkciókat lát el az életében, ösztönzi őt a továbblépésre, a józanságra. Együtt kezdtek el járni egy számítógépes tanfolyamra, amely végzettséget ad majd a számukra.

A megbeszélte időpontokat és a külső gondozást komolyan veszi, és úgy
(folytatás a 18. oldalon)

A lélek rezdülései

A pszichiátriát a hétköznapi ember gondolkodásában titkok lengik körül. Ez hatványozottan igaz a hajléktalan emberekre, hiszen körükben gyakran fordulnak elő lelki zavarokkal küzdők. A rovat megkísérli fellebbenteni a fátylat a lélek bajairól.

Rovatvezető: **dr. Molnár Gábor**
pszichiáter – neurológus, Dózsa Krízis Orvosi Szolgálat

Hogy legyen emberük... II. rész

Gondolatok a Lelkigondozásról a BMSZKI Orvosi Krízis Szolgálat 73 ágyas krónikus fekvőbeteg részlegén

(A tanulmány I. része a Révész 2005. októberi számában jelent meg.)

A betegekkel való mindennapos gyógyító munka, foglalkozás, törődés során látnom kellett, mennyire fontos, hogy a hajléktalan beteg olyan személyekkel, segítőkkel, munkatársakkal kerüljön személyes kapcsolatba, akik magukban hordozzák a rogersi alap attitűdöket és gyakorolják is: hitelesek, őszinték, elfogadók, előítéletmentesek, empátiások.

Ezek felé tud megnyílni, velük tud a legbensőbb dolgairól is beszélgetni, illetve az ő hozzáállásukon, életükön keresztül kap hiteles választ legfontosabb kérdéseire, kételyeire: Szerethető vagyok? Van még számomra esély, remény? Kellek én valakinek? Hiányzik én valakinek?

Lassan világossá vált, hogy betegek is olyan helyzetben vannak, mint egykor a béna a Bethesda tavánál, aki Jézus „Akarsz-e meggyógyulni?” kérdésére azt válaszolta: „Uram, nincs emberem...”

Hogyan valószínűsíthető meg, hogy legyen emberük?

A pszichológus, pszichiáter szerepe ma elfogadott az egészségügyben.

De nem állítható ugyanez a lelkigondozás, kórházi pasztoráció, önkéntesek, vallásos segítő csoportok, segítő megmozdulások kérdésében. Itt a hajléktalan kórházban (és talán máshol sem!) nem volt ezeknek sem hagyománya, sem kialakult gyakorlata, helye, értéke.

A betegek és a munkatársak részéről is folyamatosan érkeztek az információk, és a pejoratív visszhang nélkül, örömmel fogadott segítők mellett

jöttek olyanok is, akikről másnap így számoltak be: „voltak itt téríteni”, vagy, „jártak itt valamilyen szektából, hoztak ruhákat, szórólapokat...”

Kezdetben volt bennem bizonytalanság, mennyire vállalható fel, mennyire támogatható egy állami finanszírozású kórházi részlegben a spontán megjelenő karitatív segítség, lelkigondozás, a betegek spirituális igényeire, szükségleteire reagáló szolgálatok megjelenése, működése.

Van-e jelentősége orvosi szempontból annak, hogy egy adott beteg hol tart lelkileg? Mi a kapcsolat az egészség, gyógyulás és a vallásos meggyőződés között? Milyen veszélyeket rejt ezzel a nagyon személyes, intim területtel foglalkozni? Nem kellene-e „kitiltani”, az intézmény falain kívülre? Nem hozzuk-e kellemetlen helyzetbe a betegeket, amikor lehetővé tesszük, hogy spirituális kérdésekkel szembesüljenek?

Tudományos alapokhoz, evidenciákhoz szokott gondolkodásomnak, gyógyító beállítódásomnak bátorító lendületet adott, amikor megismerkedtem a spiritualitással kapcsolatos tudományos kutatások eredményeivel.

Megerősített abban, hogy nem csak elfogadható a gyógyítás folyamatában a spiritualitás, lelki tényezők figyelembe vétele, hanem ezek bevonásával, pozitív befolyásolással lényegesen jobb gyógyulási eredmények várhatóak, így az egészségügyi szolgálat jobban és teljesebben felel meg annak a feladatnak, amire elhívatott.

Nézzünk meg néhány ilyen tudományos kutatást és az eredményeket.

Kezdjük néhány kérdéssel.

Hosszú ideig úgy tűnt, mintha a hit, a vallás elfelejtett tényező vagy tabu téma lenne az orvostudományban. Miért?

Van-e válaszfal az orvostudomány és a vallásos hit között? Ha igen, szükséges-e, hogy legyen?

A személyes véleményeken, meggyőződéseken túlmenően mit mutat a tudományos kutatások eredménye: a vallásos elkötelezettség és gyakorlat hatással van-e, és ha igen, milyen hatással van az egészségre, a gyógyulás folyamatára, az életminőségre?

Kezdeném egy olyan igazság leszögezésével, amit talán a korábbi demagógia elhomályosított a gondolkodásunkban.

A tudásnak nem a hit az ellentéte és a hitnek sem a tudás. A tudás ellentéte a tudatlanság, a hité a hitetlenség.

A vallás és gyógyítás, orvoslás között kezdetben nem volt szakadék, sőt, az első orvosok, nővérek az egyházból, vallásosan elkötelezett papokból, szerzetesekből kerültek ki, az első, a mai kórházak elődjének tekinthető intézményeket, isptályokat az egyház hozta létre.

A vallás mai mellőzöttségének okai között ott szerepel az a számos eszmeáramlat, ami a felvilágosodás korától mostanáig folyamatosan megkérdőjelezi Istent, a természetfölötti valóság létét, a hit szerepét, jelentőségét.

A vallás a mai orvosi, pszichiátriai szakirodalomban volt már „pszichotikus epizód”, „a temporális lebeny diszfunkciója”, „átfogó kényszerneurózis”, „infantilis tehetetlenség”,

„regresszió a primer nárcizmushoz”, „borderline pszichózis”, „regresszió, menekülés, kivetítés a primitív gyermeki állapotra”.

Az objektív tudományos kutatások nem támasztották alá ezeket a nézeteket, sőt!

Craigie (1990) a Journal of Family Practice-ben 10 év alatt megjelent, a keresztény elkötelezettség hatásait vizsgáló közleményeket tekintette át. A kutatók arról számoltak be, hogy

- 81% pozitív
- 15% semleges
- 4% negatív kapcsolatot találtak.

Koenig professzor tankönyve szerint több mint 1200 tanulmány és 400 összefoglaló közlemény a spiritualitás (vallásos hit) és az egészségi állapot között 60-80%-ban kedvező kapcsolatot mutatott.

A nagyszámú kutatás leggyakrabban a betegség megelőzés, a betegséggel való megküzdés, a gyógyulási, rehabilitációs eredmények területén vizsgálta a vallásos hit, elkötelezettség hatását.

A hajléktalan betegek szempontjából a betegség megelőzés a legmostohább terület.

A kutatások azt igazolták, hogy a számos tényező között (kor, nem, rassz, iskolai végzettség, családi állapot, anyagi helyzet stb.) legerősebb protektív, védő faktor a vallásos elkötelezettség, rendszeres közösségi alkalmakra való járás. Kiderült, hogy a fekete bőrű lakosság között 14 évvel magasabb az átlagos életkor a vallásosan elkötelezettek javára. Ebben a csoportban szignifikánsan alacsonyabb a dohányzás, a magasvérnyomás, alkohol, drogprobléma, kriminalitás, baleset.

A betegséggel való megbirkózás, „coping” témakörében vizsgálták pl. a csípőtörések utáni felgyógyulást, a súlyos szív-műtéten, transzplantáción átesetteket, a daganatos betegségben szenvedőket, veseelégtelenség miatt dialízisre szorulókat, HIV pozitív személyek vagy krónikus fájdalommal küzdők adatait.

A több száz vizsgálat mind megerősítette azt a tapasztalatot, hogy a

hit, vallásos elkötelezettség jelentős pozitív faktor a betegségekkel vívott harcban.

A fenti pozitív összefüggés igazolódott a kezelések eredményének, a szövődmények gyakoriságának vizsgálatakor is.

Felmerül a kérdés, hogy vajon milyen pontokon és hogyan hat a hit, vallásos elköteleződés az egészségre, gyógyulásra?

A válaszhoz közelebb visz az, ha számba vesszük, hogy mi a hit következménye? (Ez a lista elsősorban a keresztény hit hatásait vette sorra!)

- pozitív, optimista világnézet
- cél és értelem
- lelki harmónia
- remény (és motiváció)
- a személyiség megerősítése
- felsőbb hatalom iránti érzékenység (imádság)
- követhető minta a szenvedésre (fokozza az elfogadást)
- vezetés a döntéshozásban (csökkenti a stresszt)
- válaszok a végső kérdésekre
- társadalmi támogatás (emberi és isteni)

A kutatási eredmények választ adtak kezdeti kételyemre: a spiritualitás, a vallásos hit nem lehet elhanyagolható tényező vagy tabutéma az orvoslásban.

Éppen úgy, ahogyan más, az egyén egészségi állapotát jelentősen meghatározó tényezők is (a személy test-súlya, dohányzása, korábbi betegségei stb.) fontosak a jelenlegi állapot, a diagnózis, kezelési terv, prognózis megállapításához. S mivel a tudományos adatok szerint a vallásos elkötelezettség és gyakorlat előnyös hatással van a fizikális és mentális egészségre, ezért

1. etikus és helyénvaló, ha az orvos támogatja az ilyen jellegű tevékenységet.
2. helytelen és etikátlan figyelmen kívül hagyni, vagy ellenezni az ilyen jellegű elkötelezettséget.

„A tudásnak nem a hit az ellentéte és a hitnek sem a tudás. A tudás ellentéte a tudatlanság, a hité a hitetlenség.”

Betegeink minél hatékonyabb gyógyításának érdekében folyamatosan kerestük munkánk szakmai fejlesztésének a lehetőségeit. Egészségügyi területen ez elsősorban az orvosi, ápolási munka javításával, gyógytorna, rehabilitációs elemek pályázati támogatással történő megszervezésével valósult meg. Sikerült fejleszteni

a kórházi szociális munkát, mentálhigiénét, addiktológiai támogatást, foglalkoztatást is.

A kezdettől fogva meg tapasztalt pozitív hatás és a korábbiakban részletezett szakmai meggyőződés alapján fontossá vált számunkra, hogy mindemellett helyet, teret kaphasson a lelkigondozás, spiritualitás.

Az előzőekben már említettem, hogy mielőtt felmerült volna bennünk, az egészségügyi és szociális ellátás szervezőiben, biztosítóiban a kérdés, hogy milyen formában valósítsuk ezt meg, az élet több csatornáján keresztül elindult egy spontán szerveződés.

Ha visszatekintek az elmúlt évekre, örömmel látom, ahogyan egyre több és több oldalról kapnak segítséget betegeink.

Mindig akadt a munkatársak között olyan, aki többet adott, mint csak a szigorúan vett egészségügyi, szociális ellátás, aki „szívvel, lélekkel” foglalkozott a betegekkel. Közülük szívesen emlékezem Samu főorvosra, vagy Olasznap Krisztinára, Totka Erzsire, akiktől a betegek tisztelete, elkötelezett szolgálata, szeretete területén nagyon sokat tanultam. Sose nézték az óráját, és ha valakinek nem volt cipője, ruhája, másnapra otthonról hozták neki.

A médiában az osztályról megjelenő híradások, néha sokkoló képsorok számos embert felindítottak a személyes segítségért. Ki ruhákat hozott, ki az ünnepeket tette gazdagabbá saját készítésű süteményeivel, sok keresztény és nem keresztény ember és szervezet mozdult meg, és kereste meg részlegünket, hogy betegeinknek, nagyon sokszor munkatársainknak

is lelki támaszt, reménységet, vagy egyszerűen együttérzést, személyes törődést, jelenlétet hozzon.

A pozitív hatás azonnal érezhető volt. A betegek hetekig éltek egy-egy ünnepi látogatás élményeiből. A rendszeresen bejáró önkéntes segítők megtalálták azokat, akiknek a legnagyobb szükségük volt lelki támaszra, és a kialakuló új kapcsolatok jótékony hatását a gyógyító team is érzekelte, sőt rövidesen kezdeményezője lett annak, hogy melyik beteg felé irányítsunk önkéntest, segítő lelkigondozót.

Mivel a fenntartó BMSZKI részéről folyamatosan megkaptuk a szükséges anyagi és erkölcsi támogatást, elsősorban pályázati támogatással ismételten lehetőségünk nyílt arra, hogy megszervezzünk egy stabil lelkigondozási lehetőséget a legnagyobb szükségben levő betegek számára.

Emellett szintén „önerőből” az elmúlt években sikerült biztosítani a hospice mobil team, addiktológiai konzultáció, művészetterápiás foglalkozások, kórházi pasztoráció jelenlétét is. Mindez magában kevés lenne, de sok segítség érkezik a legkülönbözőbb irányból.

Ennek köszönhetően jelenleg sok formában jelen van az osztály életében a lelkigondozás, spiritualitás, vallásos hit. Melyek ezek az egyének és csoportok?

Először 2002-ben keresett meg egy keresztény missziós csoport Floridából, hogy ők kifejezetten azzal a szándékkal jöttek Budapestre, hogy egy hétig a hajléktalanok felé szolgáljanak, és a segítségemet kérték ennek megvalósításához.

Számomra döbbenetes volt, hogy tizennégy ember saját fizetéséből, saját szabadsága terhére eljön Magyarországra, délutánonként a Lehel téri piacon bevásárol, majd szendvicset készít, hogy este körbejárva az aluljárókat, tereket, szétosztogassa a hajléktalanoknak, beszélgethessen velük, elmondja, hogy őt Jézus szeretete készíti erre.

Tolmacsként elkísértem őket esti

útjaikra, és ezeken a találkozókon keresztül egy új világ nyílt ki előttem.

Ezek a találkozások, beszélgetések nagyon mások voltak, mint az én korábbi fehér köpenyes, intézményes tapasztalataim.

Azóta több külföldi és magyar gyülekezet is meglátogatta kórházunkat, betegeinket.

Általában

évente 1-2 alkalommal fordul elő, hogy kisebb keresztény csoport a világ legkülönbözőbb tájairól megkeresi a kórházat, és lehetőséget kér a betegek meglátogatására, megajándékozására, az itt folyó munka megismerésére. Nekünk, dolgozóknak néha kezd természetesnek, közömbösnek tünni egy-egy ilyen alkalom. De a betegeknek nem! Lelkes közösségek rokkant busszal tolokocsis kirándulást szerveztek. Milyen nagy élmény egy-egy közös Városligeti séta, egy kerthelységben elfogyasztott kávé, esetleg sör olyanoknak, akik esetleg évek óta nem jártak utcán!

Harmadik éve keddenként teológiai főiskolás hallgatók járnak be, és a díszteremben énekléssel, bibliai témájú beszélgetések vezetésével, kis süteménnyel várják az érdeklődőket. A 4-6 tagú lelkes kis csapat 15-25 ember életében jelent hétről hétre viszonyítási pontot. Ma kedd van, akkor ma jönnek...

A Karácsonyok tanítottak meg arra, hogy mit kérjek a segítséget felajánlótól. Eleinte a legfontosabb kérdéseink a gyógyszerek, papírlapedő, étkezés kiegészítés, vitaminok, ruházat és persze cipő, nyilvános telefon a folyosóra, új EKG, zsebpénz a teljesen jövedelem nélkül érkezőknek, ventilátor a nyári hőség ellen, stb. voltak.

Mikor mindezeket megvalósítottuk, akkor vált nyilvánvalóvá, hogy a kapcsolatot, a mindennapos szeretetet, törődést semmi sem pótolhatja.

Ezért manapság, ha látogatóink jönnek, és kérdezik, miben segíthet-

„...manapság, ha látogatóink jönnek, és kérdezik, miben segíthetnek, megmutatom nekik az aktuális listát anyagi szükségleteinkről (mert azért ilyen mindig van!), de hozzáteszem, hogy alapján véve mindenünk meg van a gyógyításhoz, a munkához, betegellátáshoz.

Viszont nagy hiánycikk a látogató, a személyes törődést, kapcsolatot felvállaló önkéntes, segítő, kevés az olyan személy, aki vállalja a meghallgató, együtt érző, születés és névnapot számon tartó társ szerepét.”

nek, megmutatom nekik az aktuális listát anyagi szükségleteinkről (mert azért ilyen mindig van!), de hozzáteszem, hogy alapján véve mindenünk meg van a gyógyításhoz, a munkához, betegellátáshoz.

Viszont nagy

hiánycikk a látogató, a személyes törődést, kapcsolatot felvállaló önkéntes, segítő, kevés az olyan személy, aki vállalja a meghallgató, együtt érző, születés és névnapot számon tartó társ szerepét.

És kellenek az ünnepek is! Hetente, és főleg a jeles napokon...

A haldoklók, palliatív ellátásra szoruló ápolásában kiemelkedően nagy segítséget kaptunk és kapunk több hospice szervezettől, a Megnyugvás Hospice Alapítványtól, a Magyar Hospice Alapítványtól. Ez utóbbi mobil teamjével folyamatosan részt vesz betegek gondozásában. Egyik önkéntesünk 5 évvel ezelőtt keresett meg bennünket, hogy önkéntesként, gyakorló hospice gondozóként látogathassa betegeinket. Adrienn, harmadik éve hűséges társunk ebben a munkában, a délutáni szekcióban vállalta, hogy lélekben elkísérhetjük a betegekkel való találkozásai során.

Csorba Simon évek óta jár be péntekenként, hogy művészetterápiás, relaxációval, meditációval összekötött foglalkozásokon adjon lehetőséget betegeinknek, és más hajléktalan személyeknek az önkifejezésre, közösség találásra, belső fejlődésre.

Ismételten van élő kapcsolatunk lelkészekkel, Könyves Pál, illetve az utóbbi évben Simon István nagy segítség legproblémásabb betegeink lelki megerősítésében, dédelgetésében.

Rajtuk keresztül „megfényesednek” az ünnepek és betegeink is.

Több mentálhigiénés, hospice,

lelkigondozói képzésben résztvevő személy keresett meg, és ajánlotta fel segítségét, hogy a képzés ideje alatt gyakorlati terepként hajléktalan betegeink felé szolgálhasson, rajtuk és velük kapcsolatban tanulhassa, gyakorolhassa a segítő magatartás, lelki szolgálat legfontosabb elemeit. Sokan a gyakorlat letelte után is még hetekig, hónapokig visszajárnak egy egy kapcsolatuk ápolására, van akikkel hosszabb-rövidebb időre pályázati támogatásból megbízási szerződést is kötünk lelkigondozói feladatra.

Sok „alternatív” lelkigondozónk is van.

Eszembe jut Bárdos Jusztina, aki már 10 éve minden ünnepre behozza a 70-100 betegnek a saját maga által elkészített süteményeit. Most is jár hozzánk Garbacz Józsefné, Marika, a manikűrös.

Hosszú ideig önkéntesen, fizetség nélkül járt be rendbe tenni az elhanyagolt kezeket és lábakat, és mindenkihez van egy jó szava. Sokan pénzért sem vállalnák el ezt.

Még egy pár hétig van velünk Rózsika, aki „anyja” minden elveszettnek, felruház mindenkit, bevásárol, és naponta cigit, kávét juttat, legtöbbször a sajátjából a nincstelennek.

Simon István lekipásztor a gyermekeivel jön be az ünnepek előtt, és kis családi műsorral teszi valódi ünneppé ezeket az alkalmakat.

Ismételten jönnek fiatalok, sőt gyerekek, akik részt vesznek valamilyen misszióban. Csodálatos látni, hogy mennyire természetes melegséggel, előítéletek, fenntartások nélkül közelednek betegeinkhez, mennyire kedvesek, mennyire együtt érzők. Boldogok, hogy adhatnak.

Sok mindent meg lehetne még említeni. Nagyon szerencsésnek érzem az osztályt és betegeinket, hogy velünk egy épületben szinte minden nap működik AA csoport, ami igazi támasz és közösség azoknak, akik meg akarnak szabadulni valamilyen szenvedélybetegségből. A mi betegek között elsősorban az alkohol dominál, de előfordul játékszenvedély is.

Megemlíteném még, amire már korábban is utaltunk a segítő szemé-

lyiségével kapcsolatban, hogy vannak tapasztalataink „rossz” látogatókkal is. Akik a segély, vagy nyugdíj megérkezésekor jönnek, csak, akik bevásárolást vállalnak, de sose érnek vissza a pénzzel, vagy alkoholt csempésznek be...

De erre is igaz, hogy gyümölcsről ismerjük meg őket...

Kezdetben furcsán éreztem magam, nem tudtam válaszolni saját kétségeimre: mit számít, ha egy héten keresztül esténként kiosztanak 150 szendvicset, és fél órát beszélgetnek 10-20 hajléktalannal? Ha egy-két órára eljönnek beteglátogatóba 2 nancsallal és csokival?

Bevallom, az „igazi megoldásról” akkor azt gondoltam, hogy ide mindenek előtt sok-sok pénz, szállók, stb. kellene.

Scott Lee, a 2002-es missziós csoport vezetője első este a közös vacsoránkon arról beszélt, hogy számára Jézus parancsa az alap, mert Ő a csodálatos kenyérszaporítás előtt így szólt a bizonytalan helyzetet kezelni próbáló tanítványokhoz: Etessétek meg ti őket! Elmondta, hogy szerintem ez nem az állam feladata, hanem a mienk.

Valami akkor helyre került bennem!

Az eltelt 5-6 év megtanított arra is, hogy a jó színvonalú intézményi, személyi, tárgyi környezet sem oldja meg magában egy-egy személy életét, vagy a hajléktalanság kérdését!

Minden egyes hajléktalan személy esetében ehhez „belül és felül”, a gondolkozásban, érzelmekben, hozzáállásban, akaratban és a szívben kell valaminek megváltoznia, meggyógyulnia, helyre kerülnie. Ez nem megy nagyüzemi módszerekkel.

Néha egy pillanat, egy találkozás műve, máskor hosszú folyamat, sok vargabetűvel, újrakezdéssel. Lehet, hogy most, ma este, az a szendvics, az a beszélgetés elindít valamit, egy más látást, más önértékelést, reményt, új életet...

Összefoglalva, ma már mindennaposan jelen van az osztály életében a lelkigondozás hivatásos és laikus le-

hetősége, és gyakorlata. Sajnos, hatásukat elemző vizsgálatokat, kutatást eddig energia és időhiány miatt nem tudtunk végezni, nem tudunk statisztikai adatokkal szolgálni.

Vannak „sikeres” eseteink.

De vajon mit lehet sikerként vagy kudarcént elkönyvelni?

Ha egy tumoros betegünk megbérelve lép át a élet-halál küszöbén, az minek számít? Vagy ha egy alkoholist betegünk fél évre leteszi a poharat talpra áll és dolgozik, a következő visszaesésig, ezt hogyan értékeljük?

Az osztály munkájában rendszeresen tartunk team megbeszélést, aminek az egészségügyi és szociális személyzet mellett a lelkigondozó, esetenként az önkéntes, lekipásztor is tagja.

És minden problémás beteg esetében az a legnagyobb segítség, ha találunk valakit, aki „szívvel lélekkel” mellé áll.

Olyan jó, hogy sokszor akad ilyen személy!

dr. Gajdáty Árpád
(Okeke Gabriella és Modori
Veronika közreműködésével)
Orvosi Krízis Szolgálat

Irodalom

dr. Győri József: Tények a vallásos hit és az egészségi állapot összefüggéséről – irodalmi áttekintés, 2005.

A magyar "kollektív tudattalan" sajátosságai

Jungnak volt két érdekes megfigyelése. Rájött, hogy a mitológiában, az álmokban és a pszichózisokban hasonló tudattartalmak kerülnek a felszínre. Ezek a tudattartalmak pedig függetlenek az egyén életeseményeitől, tapasztalataitól. Magyarazatként bevezette az emberi fajra jellemző, genetikusan adott kollektív tudattalan fogalmát, ami tartalmazza a genetikailag determinált archetípusokat, amelyek bizonyos körülmények között a felszínre kerülnek.

A mitológia tanulmányozása ugyanakkor arra utal, hogy itt egymásra épülő rétegekről van szó, a mitológiai hagyományok egymásra épüléséről. Kétségtelen tény, hogy a mitológiákban számos közös vonás van, de az is tagadhatatlan, hogy minden nép mitológiájának vannak egyéni jellegzetességei. Ezek a speciális, népre jellemző mitológiai sajátosságok tükrözik azt a filozófiát, amely az adott közösségre jellemző, és ami kifejezi, hogy milyen viszonyban állnak a természettel és a társadalommal. Így véleményünk szerint a mitológiai motívumok kialakulásában nem lehet figyelmen kívül hagyni az emberi kreativitást.

A magyar mitológia példáján szeretnénk bemutatni a mitológia rétegződését az összehasonlító mitológia módszereivel. A magyar mitológia egyes motívumainak keletkezése nagyon régi időkre nyúlik vissza. L.L.Cavall-Sforza (*P. Rowley-Conwy, 1995*) 120 gén átlagos gyakorisága alapján kimutatta, hogy az urali, mongol, tibeti, koreai, japán, ainu, török, eszkimó, szibériai és amerikai indián népek rokonságban vannak. A régészeti és nyelvészeti adatok is alátámasztják az észak-amerikai indián, urali-finnugor, altáji-török és a paleo-szibériai népek rokonságát. A mitológiában leginkább ez utóbbi népek közös eredet mítosza tükrözi ezt a kapcsolatot, ami visszanyúlik a felső-paleolitikum végéig, hiszen az észak-amerikai indiánok legkésőbb Kr.e. 14 000-ben

vándoroltak be Amerikába. Az ősi eredet mítosz szerint egy állat, gyakran vízimadár, isteni parancsra lebukszott az ősvíz fenekére, onnan iszapot hozott fel, amiből aztán a Föld keletkezett. Ez a motívum a magyaroknál is megtalálható.

Vannak más közös hiedelmek is. Több észak-amerikai indián törzsnél, a finneknél és lappoknál a kacsának volt kozmogóniai jelentősége. Ez a madár a magyar népmesékben is gyakran szerepel, eltérően az indoeurópai mitológiától, ahol a hattyút részesítik különleges megbecsülésben.

Jellemző még e népeknél a holló nagy mitológiai jelentősége is. Az észak-amerikai indiánoknál a holló gyakran a furfangos hős, a szibériaiaknál kozmogóniai szereplő, a finnugoroknál a főisten madara. A magyaroknál Tündér Ilona és társai holló képében látogatják a mítikus almafát és több mese szól a holló-királyról.

Emellett egy sással foglalkozó motívumról is kimutatták, hogy egész Amerikában, az urali-finnugor és a paleo-szibériai népeknél egyaránt megtalálható (*Ivanov, V.V., 1984*). A világfa tetején fészkelő sas család fiókaít a hős el akarja pusztítani, amivel zsarolja a sasokat, akik különféle adományokkal térítik el szándékától. Ennek a motívumnak kissé megváltoztatott formája a magyaroknál is megtalálható.

Közvetlenül a magyarság kialakulásában több korszakot különítenek el, főleg nyelvészeti módszerekkel. Az urali népek együttélése a Kr.e. V.-IV. évezredben volt, majd a szamojédek kiválásával következett a finnugor együttélés korszaka a Kr.e.III. évezred végéig. A finnugor egység felbomlása után a magyarok az ugor ágból váltak le, miután együtt éltek az obi-ugorokkal, a későbbi vogulokkal és osztjákokkal. Az ugor közösségtől Kr.e. 1300-ban különült el a magyar nyelv és nép, amivel kezdetét vette az ősmagyar korszak, amit a Honfoglalásig számítanak.

Az urali népek együttélése idején már megjelent az Ég Isten, Numi Tórem alakja, aki feltehetően a magyarok teremtő Istenének előképe. V.V. Napolskikh (1992) összegyűjtötte az urali népek mitológiájának közös motívumait, amiből kirajzolódik az urali együttélés mitológiai világképe. A Felső Világ a folyók eredésénél, délen, a hegyekben van, míg az Alsó Világ északon a Jeges-tenger vidékén helyezkedik el, és a folyók mentén húzódik a Földi Világ. A Felső Világban egy házban lakik az Isten-asszony, aki többek között a szülés védelmezője, ő küldi a lelkeket a születendő csecsemőkbe, a kapcsolatot a Földi Világgal és részben az emberekkel vízimadarak segítségével tartja. A Felső Világban van a Szent

Szibériai sziklarajz a Kr. e. IV-III. évezredből

Nyirfa, valószínűleg ide repülnek a holtak lelkei kismadarak képében, hogy aztán újra visszakerülhessenek a megszületettekbe. A Földi Világban van a Szent Fenyőfa, amin keresztül fel lehet mászni a Felső Világba. Van még sok részlete ennek a mitológiai képnek, de most csak azt szeretnénk kiemelni, hogy az ősi urali Isten-aszszony, aki több elbeszélésben az Ég Isten felesége, valószínűleg a kevéssé ismert magyar Boldogasszony előképe, aki szintén a nők és a szülés védelmezője.

A finnugor egység hiedelmeit jól szemlélteti az a Szibériában, az Uraltól keletre, a Tom-folyó völgyében, a Kr. e. IV–III. évezredből származó sziklarajz, amiről feltételezik, hogy az obi-ugorok elődei, tehát finnugorok készítették. A mitológiai szereplőket a medve vezeti, aki általában a finnugorok legtiszteletreméltóbb állata. A medve a magyar népmesékben is az állat-gazda, tehát a legfőbb állat. A sok szarvas mellett látható a képen kacs, daru, farkas vagy róka és az ember-szarvas közötti szexuális kapcsolat. Mindezek a motívumok megtalálhatók a magyar mitológiában is.

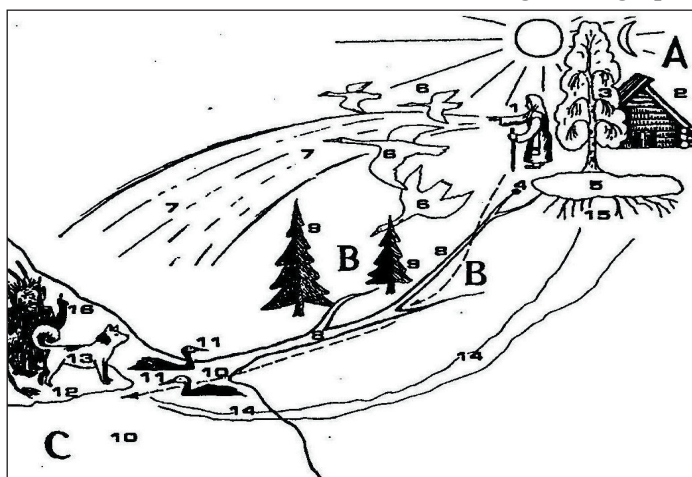
Az ugor korszak legfontosabb eredménye az önállóan kialakított lótenyésztés. Ezzel a mitológiában megjelent a táltosló motívuma. A többi finnugor néptől eltérően az ugorok nagy mitológiai jelentőséget tulajdonítanak a lónak, a magyar népmesékben is ez az állat szerepel a leggyakrabban. Vannak közös ugor mitológiai motívumok is, amik egyaránt szerepelnek az obi-ugoroknál (vogulok, osztjákok) és a magyaroknál. Ilyen pl. a magyar népmesékre oly jellemző réz-ezüst-arany fokozás, amikor a hős réz-ezüst-arany várban, kastélyban, réten stb. egyre bonyolultabb kalandokba bocsájtkozik. Ez a motívum megtalálható a vogul mitológiában is.

A nyelvészeti adatok szerint Kr.e. 1300-ban a magyar nyelv önállósult, ezzel a magyarok lassan kiváltak az

ugor közösségből és kialakították önálló hiedelmeiket, mitológiájukat. A Honfoglalásig tartó több, mint 2000 évben sok indoeurópai és török néppel is kapcsolatba kerültek, így az ősmagyar mitológia kialakulására a sztyeppe lovaskultúrájú népek is hatással lehettek.

A legjellegzetesebb magyar mitológiai motívum a táltosló alakja. A mesékben a hősnek megsúgják, hogy a paripák közül a legrosszabb gebét válassza, odaadón gondozza, majd etesse meg parázssal, amitől a gebe gyönyörű, mindent tudó táltoslóvá változik. A motívum jelzi azt a filozófiát, hogy a látszat sokszor csal, a lényeg a dolgok mélyén van elrejtve. Ezt különböző formákban szinte

Az urali mitológiai világkép

minden mitológia kifejezi, pl. a germánoknál a béka- királyfi története, ahol, ha a békát megcsókolják, az mesés királyfivá változik.

A magyar táltosló motívumnak vannak ugor előzményei, de a vogul táltosló történetéből hiányzik a parázsevés epizódja. Ez azért érdekes, mert a parázsevés földöntúli erőt kölcsönző hatása ősi finnugor hiedelem, megtalálható a finn Kalevalában is. Ugyanakkor török és indoeurópai hatások is elősegíthették a magyar táltosló motívumának kialakulását, bár a török és indoeurópai csoda-lovak tulajdonságai eltérnek a magyarétól. Így nagyon valószínű, hogy ez a motívum önálló ősmagyar jellegzetesség.

Fontos mitológiai képződmény még a magyar sárkány motívum, kü-

lönösen azért, mert a finnugor népek mítoszai nem ismerik a sárkányt. A magyar sárkány mindig gonosz, eltérően a japánokétól és a kínaiakétól, és többnyire nőket rabol, az alvilágban él, és általában sok feje van. A sárkány motívumnak is vannak ugor előzményei, mert a vogulok is ismernek gyíkszerű gonosz mítikus állatokat, valamint szörnyeket, emellett az osztják mitológiában is léteznek többfejű emberevő szörnyek, valamint mítikus állatok, mint az ember-evő repülő menyhal. Ennek ellenére a magyar sárkány motívum kialakulásában nagyobb szerepet játszhatnak az indoeurópai és török lovaskultúrák hatásai, ahol szintén vannak sárkányok. Horváth Izabella (2002) ki-

mutatta, hogy az ősmagyar mítikus díszítő művészet motívumai, beleértve a fantasztikus állatokat is, 95%-ban azonosak a szkíta motívumokkal, 60-70%-ban olyanok, mint a sztyeppe-i török népek motívumai és csak 18%-ban feleltethetők meg az obi-ugor vogul és osztják művészet alkotásainak.

Kétségtelen tény, hogy – már amennyire rekonstruálni lehet a magyar mitológiát –, a közös vonások mellett

jelentősen eltávolodott az obi-ugorok, a vogulok és osztjákok hiedelemvilágától. Annak ellenére, hogy vannak hasonlóságok a sztyeppe-i nomád török és indoeurópai (szkíta, iráni) mitológiai megnyilvánulásokkal, véleményünk szerint a magyar mitológia döntően önálló, ősmagyar alkotás, amiben megtalálhatók a régi hagyományok lenyomatai, mintegy egymásra rétegződve.

Visszatérve a jungi mitológiai koncepcióhoz, a mitogenezis tanulmányozása alapján nem meglepő, hogy a mitológiai motívumok hasonlítanak az álmok és a pszichózisok tudattartalmaihoz. Ismeretes, hogy a sámánok és más releváns személyek álmaikat, révületben és más extatikus állapotokban tapasztalt élményeiket építik be a hiedelmek világába. Vé-

leményünk szerint a közösségnek ez a kollektív tudása, hiedelem-világa döntően az egyéni fejlődés során a neveléssel sajátítódik el és válik a tudattalan részévé. Erre utalnak azok a beavatási szokások is, amikor a serdülőket úgy avatják férfiakká, hogy megismertetik velük a törzs mítoszait.

dr. Molnár Gábor
pszichiáter-neurológus
Orvosi krízis szolgálat

Irodalom:

1. Cey-Bert Róbert Gyula: A magyar ősvallás. Szig-Tim Kiadó, 2003.
2. Diószegi Vilmos. Az ősi magyar hitvilág. Gondolat, 1971.
3. Horváth Izabella: A griffek útja Belső-Ázsiától a Kárpátokig. In: Kőrösi Csoma Sándor és magyar mítoszaink. (szerk. Gazda József), Kőrösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület, T3 Kiadó és Nyomda, Sepsiszentgyörgy, 2002, 43.-103. old.
4. Ivanov V.V.: Nyelv, mítosz, kultúra. Gondolat, Budapest, 1984.
5. Napolskikh V.V.: Proto-uralic world picture: a reconstruction. In: Northern religions and shamanism. (eds. Mihály Hoppál and Juha Pentikäinen), Budapest, Akadémiai Kiadó, Helsinki Finnish Literature Society, 1992., pp.3-20.
6. Okladnyikov A.P., Martinov A.I.: Szibériai sziklarajzok. Corvina kiadó, 1983
7. Rowley-Conwy P.: Gének, nyelvek, régészet. In: Az első emberek (ed. Göran Burenhult). Officina Nova Kiadó, Magyar Könyvklub, az 1995-ös eredeti angol kiadás fordítása, 144-145 old.
8. Vékony Gábor: Magyar őstörténet – magyar honfoglalás. Nap kiadó, 2002.

EZ+AZ

EZ egy lehetőség arra, hogy leírd a gondolataidat, véleményed munkádról, tapasztalataidról, érdekes és hasznos hírekről. AZtán meglátjuk.

Rovatvezető: Dávid Zoltán
Váltó-Ház

Rasszista gyűlöletcsoportok hatása a fiatalokra:

válaszok és megelőzés

„A kedden kihallgatott Józsika, két barátja és egy kívülálló vallomásai alapján a rendőrség most már biztos abban, hogy nagy valószínűséggel rasszista indítékú, indulati bűncselekményről van szó.”

Index 2005. május 19, csütörtök

Az előbbi bekezdésben említett történés meglehetősen felbolygatta a közvéleményt, s ez nem csoda; az utcai erőszak eddig is gyakran és nagy számban szedte áldozatait, de effajta brutalitás egyáltalán nem volt jellemző. A dolog részletei igen ködösek és mára már kiderült, nem áll fenn rasszista indíték, sőt, valami egész más történt.

Az eset utáni napokban az egyik kereskedelmi tévéadó reggeli műsorába számtalan sms érkezett, mely a következő kérdést feszegeti: ha „fehér magyar” ember szúr meg romát, az miért számít rasszizmusnak, míg ha fordítva történik, az miért nem? Érdekes kérdés; igaz, az üzenetek küldői közül sokan fajgyűlölők, ez kiderül mondataikból. Sokan viszont egyszerűen csak észreveszik, hogy a faji előítélet mára kétoldalúvá vált, mert ugyanúgy ér gádzsó fiatalokat etnikai indíttatású támadás, mint romákat, ezért a jog – és esetünkben az ifjúságvédelem – tevékenységének egyaránt ki kell terjednie cigányokra és nem cigányokra, ideértve a megelőzést és a segítséget is.

A több liberális és baloldali szervezet által jóhiszeműen, de igen elhamarkodottan szervezett antirasszista tüntetés és a sajtó erőteljesen hiszterizálta a közvéleményt, így nem csoda, hogy mikor kiderült a kardos Mortimer roma identitása, a Jobbik és radikális jobboldali ifjúsági cso-

portok nevével fémjelzett „bűnözés-ellenes” demonstráción ténylegesen fajgyűlölő személyek és vélemények is megjelentek: vagyis a gyűlölet ellen szervezett „első” tüntetés önnön céljaival ellentétes hatást ért el. A közélet szereplői egészen meglepő ötletekkel álltak elő: Horváth Aladár szerint a cigánygyűlölők vették rá indirekt módszerekkel a katonaruhás srácot a döfésre, továbbá be kell tiltani a hagyományörző csoportokat, Tamás Gáspár Miklós szerint pedig a militarista jellegű öltözeteket. A sajtó folyamatosan izzítja a hangulatot azóta is, ami gerjeszti az indulatokat egyrészt a többségi társadalom és a romák, másrészt romungrók és oláh-cigányok között (Mortimer az előbbi, József az utóbbi csoportból származik). Nem tudni, ki kezdte a balhét (a kardos fiú és barátai szerint a későbbi áldozat fenyegetőzött késsel), szándékos, vagy véletlen volt-e a szúrás, mindenesetre mindkét kérdés állandó jelleggel szerepel a hírekben, miközben a rendőrség folyamatosan azt nyilatkozza (mert azt tudja, vagy a vizsgálat menetének érdekében azt kénytelen nyilatkozni): még tisztázatlanok a körülmények.

Józsiáról a média kiderítette, hogy több büntetőeljárás is indult ellene, Mortimer családja pedig a bulvársajtó és a kereskedelmi televíziók szerint sátánista szektát vezet. Ezeknek a dolgoknak persze semmi közük a témához. Az első izgatott híradások és média összezsapások óta pedig nagy csend van, nem lehet tudni hol tart a vizsgálat.

Ki kicsoda?

A hisztériakeltés hatására az átlagpolgár könnyen lefasisztázza a katonai

nadrágot, vagy acélbetétes bakancsot viselő fiatal, ha azt látja, hallja, ezek „skinhead-jegyek”. Pedig nem azok – mint ahogy a bőrfejük sem egyenlők a neonácikkal.

Nézzük, mit is ír egy általánosan elfogadott ismertető a skinheadokról:

„skinhead<ang. bőrfejű>: a csoport tagjainak névadója a kopaszság. Jellemző viseletük Martens-bakancs és narancssárga bélésű bomber(pilóta)dzseki, hidegfegyverek (pl. bokszer, vasrúd, távol-keleti hidegfegyver). Világszemléletüket polgárpukkasztó obszcenitás, agresszivitás és fasisztoid gondolkodásmód (gyakran cselekvés) jellemzi. A lányok aránya szokatlanul magas. Jellemzően kisebbségellenesek, mindenütt, Mo.-on is hajlamosak „nemzetvédő” ideológiák jegyében bevándorlók és színesbőrűek ellen fellépni.” (Sárközi, 1994)

S lássuk, mi a valóság. 1948-ban érkeztek meg Nagy-Britanniába az első jamaikai bevándorlók s egy évtized elteltével csaknem félmillió fekete lakott itt (*zene.net*). Magukkal hozták kultúrájukat, beleértve az ifjúsági szubkultúrát is: a jamaikai vagányok rude boy-nak hívták magukat, s a hatvanas évek végére megtalálták a közös nevezőt a fehér proli fiatalok azon csoportjaival, akik önmagukat a következő elnevezésekkel illették: nohead, crophead, boiled egg, hard mod, baldhead és lemon.. A fehér és fekete srácok együtt járták a csúrdöngölőt („moonstomp”) a tősgyökeres fekete muzsikákra (soul, ska, reggae), piáltak, szívták a füvet, szedték a blues nevű serkentőszert. És viselték mindkét társaság jellemző külső jegyeit: a rudie-k nadrágtartóját és kopasz fejét, a hard modok bakancsával és munkásdzsekijével. Az új stílust követői skinhead-nek nevezték el. Gyakorta összecaptak más bandákkal, de sohasem faji okból, hiszen „kétszínűek” voltak. Vad és egymással a végsőig szolidáris „utcakölykök” (street kids), erős csoport- és osztálytudattal. Phil Cohen szerint a skinhead a maga eszközeivel akarja fenntartani a perifériára szoruló munkáskultúrát, amelyben az

összetartás és a férfiaság a meghatározó elem (Cohen, 2001).

A hetvenes években kis híján eltűntek a palettáról, ám a punk robbanásának, majd ellaposodásának, „halálának” hatására a skinek ismét megerősödtek. Létrejött az Oi! zene, mely nevét a skinheadek kedvenc csatakiáltásáról kapta. Maga az Oi! szó a Cockney Rejects nevű zenekar egyik számában hangzott el először, s ugyanúgy nem bír értelemmel, mint például a magyar Hajrá! Kemény punk muzsika ez, csordaénekekkel és gyakorta nemzeti érzelmű, de (eltorzult változatát leszámítva) nem fajgyűlölő szövegekkel. A fekete skinhead-zene is feléledt, kultuszának felélesztésében hatalmas szerepe volt a Specials nevű ska együttes pár

(fekete és fehér) tagja által alapított 2-Tone lemezkiadónak, mely már nevével (két tónus, két színárnyalat) is a rasszizmus ellen érvelt (Szőnyi, 1989-90).

Ám a szélsőjobb beszivárgott előbb a punkok, majd a bőrfejük soraiba. A National Front és a British Movement vezetői toborzásba kezdtek, s ennek köszönhetően a közvélemény elfogadta azt a hamis képletet, miszerint: bőrfejük = fasiszták. Azzal sikerült a fehér brit munkásfiatalok egy részét táborukba csalogatniuk – a jóléti rendszer válsága idején! – hogy elhitették velük: azért nincs

munka, mert a külföldiek elveszik. Sajnos sokan hittek nekik. Ráadásul a sajtó – akárcsak a mai Magyarországon – igyekezett megosztani a fiatalokat azzal, hogy torzításaival szította az ellentéteket a különböző etnikumú srácok között. Hiába adtak antináci Oi!-zenekarok koncertet, melynek plakátján a következő szöveg szerepelt:

„Oi! a fajgyűlölet ellen, a politikai szélsőségek ellen, de továbbra is a rendszer ellen!”, kevésnek bizonyult ahhoz, hogy megakadályozza a náci skinek (akiket ellenfeleik lenézően boneheadnek, vagyis – ostoba nézeteikre utalva – csontfejűnek neveztek el és neveznek azóta is) térnyerését. Az első bonehead-csoport kvázi a National Front ifjúsági szervezeteként jött létre. Ebbe a körbe tartozott egy ideig a punknak indult Skrewdriver együttes, melynek tagjai később kiváltak az NF-ből és énekesük, Ian Stuart Donaldson vezetésével létrehozták a Blood and Honour-t, amely azóta nemzetközi gyűlöletcsoporttá vált. (*zene.net*) Hazánkban Vér és Becsület néven működnek és rendszeresek a botrányok körülöttük, Spanyolországban pedig a közelmúltban tiltották be működésüket (*indymedia.hu*), példamutató keménységgel. Donaldson 1993-ban autóbalesetben meghalt, de mítosza ezáltal mégjobban megnőtt a nácik körében. (*zene.net*)

Az első antirasszista bőrfejű közösség, a S.H.A.R.P. (Skinheads Against Racial Prejudice – vagyis bőrfejük a faji előítéletek ellen) a nyolcvanas évek közepén-végén jelent meg az USA-ban, s néhány év alatt megtisztította – több más város mellett – New York utcáit a náciaktól. A rövidítés hamarosan a náciellenes kopaszok elnevezése lett, vagyis sharp = antifasiszta skinhead. A küzdelmet afro, spanyolajkú és zsidó srácok vezették, akiknek – felfogásuk szerint mindegyikük – életük függött a győzelemtől. A háború sok fiatal halálát okozta mindkét táborból, s ma már Európában (például Olaszországban) is gyakoriak a vérre menő, sokszor tragikusan végződő utcai és kocsmái

balhék. Beláthatjuk, ez a módszer az újfasizmus megfékezésére (ti. majd megoldják a problémát az antifasiszta fiatalok önállóan) semmi jóra sem vezet, ám a sharp irányzat – egyébiránt örvendetes – hazai elterjedése miatt számolnunk kell hasonló konfliktusokkal. Léteznek baloldali skinheadek is (redskin-ek, R.A.S.H., azaz Red and Anarchist SkinHeads), ám számuk Magyarországon elenyésző.

Magyarországra a bőrfejű stílus a nyolcvanas évek elején érkezett meg, a punk irányzattal együtt. Első zenekarai a fajgyűlölő és irredenta szövegvilágú Mosoi és Oi-kor voltak, rasszista támadásra pedig 1984-ben került sor először, mikor is kubai fiatalokat vertek meg Budapesten. Mindebből kiderül, hogy bár a média szimplán „szkinhednek” mutatta be őket, valójában boneheadekről volt szó. Egészen a kilencvenes évek végéig az ő hegemoniájuk uralta a színteret, ekkor tűntek fel hazánkban is a sharpok.

Megtévesztő külsőségek

Érdemes megvizsgálnunk a külső ismertetőjeleket is. Vannak márkák, melyeket a bőrfejűek kifejezetten kedvelnek, ilyen például a Fred Perry és a Lonsdale. Előbbi zsidó és munkásszármazású alapítójáról kapta nevét, utóbbinak pedig egy ideig a színesbőrű bokszoló, Muhammad Ali volt a reklámarca, ezenkívül rendszeresen támogat antirasszista rendezvényeket. Érdekes tehát, hogy a boneheadok ruhatárába is beletartoznak, de így van. A bakancs fűzőjének színe gyakori „urban legend”, ám valójában semmi jelentősége sincs. Fehér fűzőt viselhetnek a náci, utalván a White Power-re (Fehér Hatalom, neonáci jelmondat) és az antifasiszták is, jelezvén a fekete-fehér barátságot. A vörös szín ugyancsak megtévesztő lehet, mivel a fasiszták a Blood and Honour vérvörösét, ellenfeleik pedig a munkásbüszkeséget jelezhetik viseletével (de.wikipedia.org). Sokkal több információtartalma van a felvarróknak és kitűzőknek, melyekkel mindkét társaság tagjai egyértelműen jelzik, hová is tartoznak, már amenny-

nyiben felteszik ezeket.

Miért és hogyan

A stílustörténeti áttekintés után érdekes megnézni, hogyan toborozzák tagságukat a szélsőjobbos ifjúsági szervezetek, s egyre inkább ellenfeleik is. Egyik legjelentősebb fórum a világháló. Az antirasszista kopaszoké például a skinhead.hu domain is, amellyel egyik célkitűzésük, hogy a skinheadmozgalom történelmét minél szélesebb körrel megismertessék, és bebizonyítsák, hogy az igazi skinheadek nem rasszisták. A másik oldal számára – miként azt Domokos Endre János, a Vér és Becsület egyesület ügyvivője nyilatkozta – a netes jelenlét az egyedüli lehetőséget jelenti, ami kevés pénzből létrehozható. (Munk, 2004)

Az internet mellett másik módszer is dívik: a személyes kapcsolat. Boneheadok esetében a régi bandatagok hívnak általában fiatalabb és esetleg problémákkal küzdő ismerősöket, barátokat egy-két koncertre, előadásra vagy sörözésre (berúgásra), akik aztán gyakorta maradnak. Ki az, aki beáll fasiszta bőrfejűnek? Sokszínű társaság ez – van pár általános iskolai osztályt végzett, alkoholista családból származó fiatal, és polgári családból való egyetemista egyaránt, akinek szülei jólszituált emberek, s ő maga mindent megkap egy dolgon, a szereteten kívül, azért lesz bonehead, mert így végre foglalkozik vele valaki és erősnek érzi magát. Biztonságérzetet ad neki végigmenni az utcán egyenruhában, és látni, hogy az emberek félrehúzódnak útjából. Az ellenségkép változó, bárkit ki lehet nevezni annak, az arctalan tömeg pedig elpusztítja, és csak azután kezd – talán – gondolkodni.

Egy „kiugrott” neonáci nyilatkozta:
„Képzeld el, ülsz a villamoson. Tél van, délután öt óra. Már sötét van. És köréd gyűlik 15 ilyen suhanc, fiúk és lányok vegyesen. És tudod, esélyed sincs rá, hogy te kontrolláld őket, rájuk szólj, hogy büdös kölykök, takarodjatok. Látod, ezek nem urai ön-
maguknak, mintha transzba lennének

esve. Ezt az érzést nem lehet leírni.”
(Sipos Zoltán cikkéből)

Magyar boneheadekről írták:

„Ahogyan a beszélgetés halad, megtudom, hogy az itt összegyűlteknél mind volt már konfliktusa romákkal. Volt, akit megvertek roma fiatalok, volt aki egyszerűen csak félt a saját szomszédjától...”

Péter - bár eddig egyetlen sharpal sem találkozott - rendkívül ideges. Úgy érzi, hogy maga a skinheadlét nem lehet gyökértelen, az ideológiáját az erő szolgáltatja, az, hogy maroknyian látják az igazságot, és ők ismerik fel a világ nagy összeesküvéseit. Ebből az életszemléletből persze automatikusan következik a paranoia: az egész csoport egyetért abban, hogy a sharpokat például Izrael pénzeli. Körbejárunk pár kocsmát, hátha ráakadunk sharp-gyanús emberünkre. Hiába, így Péter dühét egy szemetesládán vezeti le.” (Jászberényi Sándor írásából)

Radikalizálódásuk oka – az esetleges rossz tapasztalatok mellett – abban keresendő, hogy könnyű volt bema-
gyarázni ezeknek a fiataloknak: nélkülözésük, a társadalom periferiájára szorulásuk, illetve lelki hiányuk pusztán egy vagy több adott csoportnak, illetve kisebbségnek köszönhető. Gyakran megfigyelhető esetükben, hogy előbb a külsőségeket veszik át, majd – sokszor már csak „lázadásból” is – meg kívánnak felelni a tömegmé-
dia, a család és az iskola címkéjének, miszerint ők veszedelmes neonácik. Tudatosan képzik magukat ebbe az irányba, de akad közöttük, aki az ellenség olvasmányai-
ba is belenéz, hogy felkészültebb legyen. Így néha a fasiszta fiatalok elgondolkoznak, és megváltoznak.

Skinbomb náci volt és balos skin lett. Tapasztalatairól és gondolatairól így beszél:

„...én amikor elkezdtem a skinheadséget, 12-13 éves koromban, f...t se tudtam róla, csak kaptam kölcsön 4 Skins-t, Business és ska lemezeket egy helyi skinheadtől, aki persze náci volt... és először csak egy

Oi! fiú voltam, egy divat skinhead, nevezzük így. Majd ennek a srácnak a befolyásolása végett elkezdtem belekeveredni sajnos a sűrűjébe, akkori-ban eljártam 14-15 évesen az egri Oi! fesztekre, amik tele voltak nációkkal. Kölyök voltam, befolyásoltak és eljutottam az MNSZ-ig, igen, csontfejtű voltam, sajnálom, vállalom a múltam és kiállok magamért, de úgy érzem ez egy egészséges fejlődés volt, mert így megismertem a csontfejtűeket és elveiket, vagyis, hogy nagyon buta dolgokat hordanak össze. 16 évesen úgy éreztem, én nem akarok egy szellemi idióta lenni, egy idióta, aki azért támad neki embereknek, mert azoknak más a bőrszíne, úgy éreztem ez nem én vagyok! Olvastam Szálasi műveit, Hitler Mein Kampf-ját, ugyanakkor Marx és Engelst... szerintem a baloldaliság egyfajta magabiztos tudást biztosít annak, aki ezt az eszmét vállalja, hiszen tanulnod kell, hogy napra kész legyél a vitákban. Én nagyon sokat tanultam, nem ez miatt, hanem eleve engem érdekelnek a történelmi, filozofikus dolgok. Ugyanakkor, anyai dédanyám nyilas volt, börtönben ült, tőle is kaptam ezeket a hülyeségeket. Sajnos most kellett rájönnöm, hogy szegénykém egy buta asszony volt, a szíve telis tele volt gyűlölettel és nem igazán tudott normálisan viszonyulni az emberekhez. Míg apai ágon kommunisták voltak az őseim. Rá kellett arra is jönnöm, hogy nem vagyok magyar, és árja sem, francia, szláv, olasz, magyar, és zsidó vér is csörge-dezik ereimben. Miért harcoljak, kiért harcoljak, és ki ellen? A zsidó bácsikám ellen, vagy harcoljak a nyilas dédanyám eszméiért? De elsősorban én skinhead akartam lenni és nem náci, otthagytam a csontfejtűeket és megnövesztettem a hajam, punkként tengettem el egy évemet, másfelet, közben nyomoztam a skinhead stílus után, és érdekes dolgokat tudtam meg, majd találkoztam a tiszafüredi Maxékkal, és a bandájukkal.

Ők megmutatták az igazi skinhead értékeket, és mivel nem igazán éreztem magam punknak, All-ga barátommal nekiálltunk itthon is kialakítani a skinhead mozgalmat. Tehát

nekifeküdtem a skinhead-történelemnek és elkezdtem utánajárni ennek az egésznek, skinhead-könyveket olvastam, George Marshalltól a Skinhead Bibliát, skinhead fanzineket, mint a Revolution Times, ami a német R.A.S.H. mozgalom fanzineje, vagy más S.H.A.R.P. fanzineket, R.A.S.H. szórólapokat, stb. Interneten nyomoztam a mozgalom után, stb.

És közben elkezdtem a Skinbomb fanzinet csinálni, amivel az volt a célom, hogy elterjesszem a skinhead értékeket, a skinhead mozgalom valódi képét megmutassam a srácoknak, hogy ne kerüljenek abba a csapdába, amibe én is belekerültem. Hogy bedőljenek a rasszista seggfejeknek, akik a saját elveikkel, mozgalmukkal sincsenek tisztában, és ne váljanak a világ legnagyobb seggfejeivé, hanem kövessék az eredeti mozgalom gyökereit, az 1969-es mozgalmat. Hogy a punkok, más stílusok kedvelői is tisztán lássák a skinhead kultúrát, és ne azonosítsák a skinheadeket a náci boneheadekkel!” (részlet Kóla interjújából Skinbommbal)

Hasonló átalakulás, világnézeti fejlődés baráti társaságoknál is előfordul. Példa erre a német Böhse Onkelz együttes tagsága, akik évekig a neonáci fiatalok kedvencei voltak gyűlöletteljes szövegeikkel, majd – elgondolkodván eszméiken és leszokván több káros anyagról – antifasisztává váltak, s azóta így énekelnek: „ich höre weiße Geräusche, rassenreine Lieder, ich höre hirnlose Parolen, von Idioten und Verlierern“. Magyarul: „fehér zajt hallok, fajtiszta dalokat, ostoba jelszavakat hallok, idiótáktól és vesztesektől”. (de.wikipedia.org).

Egy nyitott ház

Tódor János írásából tudjuk, van külföldi példa az intézményes segítségre, rehabilitációra is. Az egykori Kelet-Berlin Lichtenberg kerületében 1991 óta működik a Sport Jugend Club, egy szélsőjobb fiataloknak létesített ifjúsági segítő szervezet. Mikor a német kormány az egyesítés után észlelte, hogy elharapóztak a fajgyű-

lölő cselekmények, kidolgozott egy programot, melynek keretében az utcasarkokról és kocsmákból intézményes keretek közé vitték be pedagógusok és szociális szakemberek az újfasiszta fiatalokat. Ilyen hely ez is, melynek anyagi háttérét a berlini szenátus és a kerületi önkormányzat biztosítja, amely az épületet is ingyen bocsátotta rendelkezésre. Mivel az idejáró „gyerekek” többnyire nagyon rossz háttérrel rendelkeznek (családjuk széthullott, továbbtanulásra és elhelyezkedésre nem igazán van esélyük) és napjaik alkoholizálással, üres semmittevéssel telnének, a hangsúly a szabadidős tevékenységeken van, de a dolgozók nem adják fel, hogy ráébresszék ügyfeleiket nézeteik torz mivoltjára. Peter Steger igazgató szerint az a legfontosabb, „hogy ezeket a fiatalokat nem szabad kiközösíteni, elkülöníteni, ahogy az ma általában történik. Ha csak meghallják, hogy szkínhedekről, radikális szélsőjobb-oldali gondolkodású srácokról van szó, az első és egyetlen reakció velük szemben az elutasítás, senki sem kíváncsi a problémájukra. Az a célunk és feladatunk, hogy behozzuk őket a közösségbe. S bár a kezdet kezdetén közöljük velük, hogy az általuk vallott nézetek számunkra elfogadhatatlanok, partnerként próbáljuk kezelni őket. Mi senkivel sem erőszakoskodunk, ez egy nyitott ház. A legfontosabb szempont az önkéntesség. Ez nem nevelőintézet, akinek nem tetszik, legközelebb nem jön. Egyik nap harmincan, másnap esetleg csak hárman vannak.” A srácok hajlanak a változásra, amit mutat, hogy volt már példa focimeccsre török bevándorlókkal és vitaestre baloldali svéd fiatalokkal. Azért is szeretik a klubot, mert itt nincs nyilvántartás és védve vannak, nem kell a rendőrségtől tartaniuk. Hagyományos egyéni esetkezelés is folyik, a segítők meghallgatják a fiúkat párkapcsolati és családi problémáikkal kapcsolatban is, ha pedig némelyiküknek a ráhatás ellenére mégis meggyűlik a baja a törvénnyel, kérésre elkísérik őket a kapitányságra vagy a bíróságra. Ilyen azért előfordul, jelezvén, nem megy

olyan könnyen az „átalakulás”: „a házból, amelyben Kalle lakik, egy fekete bőrű férfi lép ki egy szőke hölgy társaságában. Amikor meglátják a szkinhedeket, a nő belekarol a férfiba és futólépésben igyekeznek a túldoldalon parkoló kocsijuk felé. Sápatabb feketét még életemben nem láttam. Náluk talán csak Kalle és Olli lepődik meg jobban. Kalle tehetetlen dühében belerúg egy autóba, aztán térdre rogy az út közepén, és öklével veri az aszfaltot. – Micsoda szégyen, egy néger az én házamban! – üvölti, majd elindulna a halálra rémült pár irányába, de Zsolt, a magyar szociális munkás útját állja.” (Tódor, 2003)

Válaszrasszizmus helyett

Itthon, Magyarországon egy alkalommal kiváló módszert találtak maguk a gyermekek: a mozgásszínház ötletét. Az egyik – csak romák lakta – falu iskolájában, azokban a hetekben, amikor Kőbányán bonehead fiatalok agyonverték egy roma srácot, az oda járó gyerekek féltek attól, hogy a náciok eljöhetnek az ő lakhelyükre is. Hat kisfiú kitalálta és mozdulatokkal eljátszotta, hogy mi történne, ha az ő falujukban is megjelenének a rasszista kopaszok. A pantomimben öt fiú játszotta a helybeli romák szerepét, hatodik társukat rábeszélésték a náci-szerepre. Érdekes, hogy azt a srácot tették meg támadónak, aki leginkább peremhelyzetben volt közülük, és csupán egyetlen társukra ruházták ezt a szerepet. A játékban „cigányverésre” érkező fasisztát – s ezzel együtt saját szorongásait – a játékban megszelídítették, barátjukká tették. Fontos tény, hogy a korábban szinte teljesen kirekesztett fiúcska ezt a szerepet elvállalta, s a játék után befogadta a csapat. A „bonehead-szelídítést” hetekig újra és újra eljátszották, hetekig újra és újra át akarták élni, hogy elmúlik a veszély és segít a játék a probléma megoldásában. Mindez a gyerekek fejéből pattant ki, tanítójuk „csupán” segítette őket a megvalósítás részleteiben. Ezek a roma gyerekek megéreztek, nem a „válaszrasszizmus” a megoldás, hanem félelmeikkel kell kezdeniük va-

lamit. (forrás: Kereszty tanulmánya)

Az egészséges hazafiságra való nevelés elengedhetetlen, bőrszíntől függetlenül. A roma gyermekekben erősíteni szükséges a magyarságtudatot, és ezzel együtt saját cigány identitásukat is (jó példa erre a pécsi Gandhi Gimnázium), amit sokhelyütt részben vagy teljesen elveszítettek. A magyar gyerekeknek meg kell mutatni és meg lehet tanítani mindazt, ami a tradicionális roma kultúrában átvehető érték, hiszen mindez már valamennyire be is épült a magyar nemzeti szokásrendszerbe, tudásanyagba.

Fontos volna roma nemzetiségi (s akár nemzetiségű) tanítók képzése, és munkába állítása nem csak a cigányfalvakban, hanem az integrált oktatásban is. Később pedig létrejöhethetnének olyan cigány iskolák, ahová minden további nélkül nem roma diákok is járnának – és szívesen tennék ezt – hasonlóan a jelenlegi német, szlovák, stb. nemzetiségi iskolákhoz.

Mortimer és Patai József esetében, és minden hasonló ügyben pedig jó volna, ha nem a politika és a média magyaráznák a történeteket, hanem megengednék, hogy a kompetens szakemberek végezzék ezt a munkát.

Szikra Csaba Gyula

Váltó-Ház

(A cikk a *Család, Gyermekek, Ifjúság* című folyóiratban is megjelent.)

Felhívás

Kérünk mindenkit, aki a Leonardo szakmai csereprogramra jelentkezett, hogy próbáljon magának fogadó intézményt keresni – annyian jelentkeztek, hogy központilag nem fogunk tudni mindenkit elhelyezni. A megállapodást továbbra is a BMSZKI-nak kell kezdeményeznie vagy aláírnia. Ha sikerült fogadó intézményt találni, értesítsétek Fehér Borókát (2389-527 vagy fehér.boroka@bmszki.hu)

(folytatás a 7. oldalról)

gondolja, hogy sokat segítenek számára a beszélgetések.

Véleményem szerint Gergő tartós józanságát nagyban elősegítene, ha pszichológushoz, vagy pszichoterápiába járna, de sem az anyagiak nem teszik lehetővé, sem pedig ő nem látja ennek fontosságát. Még mindig abban hisz, hogy elég számára a Ház által nyújtott segítség, és problémáit, konfliktushelyezeteit meg tudja oldani, ura ezeknek a helyzeteknek. Én úgy gondolom azonban, hogy problémáiban leginkább olyan terápiák lennének a segítségére, ahol a benne lévő konfliktusos szülő kapcsolatok újraértékelődhetnének, letisztázódhatnának. A gondozási folyamatban többször éreztem azt, hogy problémáira az egyéni beszélgetések és a csoportok csak részben nyújtanak segítséget.

Előfordult, hogy megfogalmazódott bennem, Gergő problémái kompetenciahatárait meghaladják, és nem mindegyikben tudok hatékonyan a segítségére lenni. Ezek többnyire a párkapcsolatának milyenségére, partnere problémáira is vonatkoztak. Felvetődött a párterápia gondolata is, mert mint ismeretes, párkapcsolatainkat sem véletlenül választjuk – ezeket nagyban meghatározzák a gyermekkori családi viszonyrendszer sémái. A vele folytatott munka azonban arra tanított, hogy felismerjem, és kifejezzem kompetenciahatárait, és az ő általa felkínált problémákra fókuszáljak.

A kiköltözés még csak másfél hónapja történt meg, így még nem lehet következtetéseket levonni arra vonatkozóan, hogy párkapcsolatában az itt elsajátított készségeit, tapasztalatait alkalmazni tudja-e. Egyelőre úgy tűnik számomra, hogy Gergő még csak „belekóstolt a józanság ízébe”. Mégis, azt gondolom, hogy nagy esélye, és most már jó háttere van arra, hogy ne úgy gondolkodjon, mint amikor felvételét kérte hozzánk.

„Most, ez után a másfél év után úgy érzem, hogy a nullán vagyok. A negatívból indultam, és most idáig jutottam. Az, hogy merre megyek tovább, rajtam múlik.” – mondta.

Uhrinszkyné Mozsik Katalin

Váltó Ház

In Medias Res, avagy vágjunk a dolgok közepébe

Minden kollégának fontos, hogy az aktuális szakmai programokról, konferenciákról és ezzel kapcsolatos tanulságokról megfelelő információkkal rendelkezzen, hiszen ez a munkánkat is jelentős mértékben építi. Amennyiben úgy gondolod, hogy ilyen jellegű tapasztalataiddal segíteni tudnád mindannyiunk munkáját, akkor ebben a rovatban lehetőség van közzé tenni.

Rovatvezető: Budai Erzsébeth
Dózsa Átmeneti szállás szakmai vezetője

Magyarország célba ér

Az ASSOCIATION EMMAÜS – melynek egyik melegezője az AGORA – a legrégebbi egysége az EMMAÜS mozgalomnak, amelyet ötven évvel ezelőtt, 1954-ben Pierre abbé indított el. Tagja a francia és a nemzetközi EMMAÜS hálózatnak.

Az egyesület vallja, hogy mindenki a maga sorsának kovácsa, mert nincs sorsszerű végzet; tehát küzdeni kell a nyomor, a jogtalanság és a kirekesztettség ellen. *Jelmondata: az utcáról az életbe.*

Az évek tapasztalata alapján igyekeznek a nehéz helyzetben lévő emberek, családok különböző problémáikhoz igazodó szolgáltatásokat nyújtani:

- a lakhatási, tartózkodási problémák enyhítése érdekében nappali melegezőt működtetnek, krízis ellátásban éjszakai fapadot és szociális hotelt (azaz a térítési díját a hotelszobának az egyesület fizeti),
- segítenek a lakáskeresésben,
- intézik az RMI-t (a minimálsegélyt, melynek összege kb. 400 euro havonta),
- harcolnak az írástudatlanság ellen,
- a bevándorlók részére francia nyelvet oktatnak,
- ingyenes orvosi rendelést biztosítanak,
- egészségügyi szolgáltatásokat nyújtanak (pl.: ingyenes mosás, fürdési lehetőség),
- segítik a munkába való visszaállást.

Természetesen ennyi feladatot nem lehet ellátni segítő társak nélkül, úgymint adományozók, önkéntesek, partnerintézmények stb.

Az AGORA Párizs közepén fekszik,

AGORA

környezetében modern épületekkel illetve a budapesti Váci utcához hasonló sétáló, vásárló utcákkal.

A nappali melegezőt befogadó épület nagy belmagasságú, hagyományos bérház.

A földszint szolgál az ügyfelek fogadására, az emeleten az irodákat és

a konferenciatermet helyezték el, hiszen ez az épület az ASSOCIATION EMMAÜS központi titkársága is egyben.

Az, hogy az AGORA-t nappali melegezőként említem, nem teljesen pontos, mert az intézmény nyitva tartása érdekesen alakul: az év minden napján nappali melegezőként működik 17 óráig, akkor egy óra hosszára bezár a takarítás miatt, majd 18 órától éjszakai melegezőként újra megnyitja kapuit.

Aki mégsem akarja vagy tudja az intézményt felkeresni, ahhoz utcai

szociális munkások mennek ki.

Az AGORA-nak, mint nappali melegezőnek az a célja, hogy az elsődleges szükségleteket kielégítse. A szolgáltatások minden rászoruló ember számára elérhetőek 18 éves kortól, függetlenül a nemtől. Az igénybevételéhez semmilyen papír, igazolás nem kell, tehát a melegezőnek és szolgáltatásainak használata ingyenes, feltétel nélküli és anonim.

Miért jó ez? A névtelenség és a feltétel nélküliség vonzó sok ember számára. Ha többen térnek be, talán több embernek is tudnak segítséget nyújtani. Az utcán töltött élet felől nézve a nappali melegező az első lépcsőfok a társadalomba visszavezető úton, ahol meghallgatják az ügyfél problémáit és igyekeznek megoldást nyújtani vagy megfelelő intézményhez irányítani őket.

Az AGORA szolgáltatásai:

- Könyvtár és kávézó, melyek színhelyei a társas együttlétnek, így a szocializáció megindításának.
- Minden délután van szabadidős vagy kulturális foglalkozás.
- Internet szoba – fantasztikus szintű felszereléssel. Itt ingyen lehet internetezni feliratkozás alapján, 1 órán át. A lehetőség több funkciót is betölt egyszerre:
 - megtanulják kezelni a számítógépet és az internetet,
 - tudnak saját e-mail címet létesíteni, ezáltal üzeneteket fogadni,
 - a webkamera segítségével akár a távoli családtagokkal is tudják tartani a kapcsolatot,
 - felhasználható az álláskeresésben,

- nyelvi laborként is működik a számítógépes terem.
- Franciát (beszédet és írást) oktatnak több szinten heti két alkalommal, nem csak a bevándorlók számára, hanem az iskolát végzett, de mégis az írással-olvasással küzdő franciák számára is. A nyelvi ismeretek emelésével csökkenthető a társadalmi kizárás.
- Reggel 6 és 8 között ingyenes reggelit,
- este 18.30 és 20.30 között pedig meleg vacsorát kapnak az ügyfelek. A vacsoráért viszont már fizetni kell 1 eurót, ami jelképes összeg, kb. egy liter tej ára. (Az étkezésből befolyt összeget visszaforgatják az ellátásukra.) Tehát ez az egyetlen dolog, amiért „térítési díjat” kell fizetni.
- A higiénia megőrzése érdekében lehetőség van zuhanyzásra és mosatásra (ez az előzetes feliratkozás sorrendjében történik).
- Adomány ruhákból segítenek az öltözék pótlásában, cseréjében, mert fontos a tisztaság és a „külvilágra” tett első benyomás (stigmatizáció elkerülése).
- az egészségügyi szolgáltatások sokszínűek:
 - lábfürdőt biztosítanak kedd és péntek délután
 - fogászat keddenként
 - arcápolás: kozmetikus jön kedden és csütörtökön
 - masszázs heti egyszer
 - házi orvos szerdánként
 - bőrgyógyász szerdánként rendel.
 Mindezek elősegítik az ügyfelek testi-lelki egészségének megőrzését.
- Amikor az ügyfél igényli, meghallgatják problémáit, és segítenek elindítani adminisztrációs ügyeit (pl. segélyt intéznek számára).
- Álláskereső műhely működik heti háromszor. A műhely keretein belül megtanítják az ügyfeleket önéletrajzot és motivációs levelet írni, a hirdetéseket és a szerződéseket értelmezni, illetve az érdeklődők álláskereső technikákat sajátíthatnak el. Fontos, hogy a műhely kapcsolatban van a munkaügyi központtal (ANPE) és olyan partnerekkel, akik

hajlandók hajléktalanokat alkalmazni.

- Lakásügyben is kérhetnek információkat.

- Jogi tanácsadás van, emellett külön időpontban a külföldiek jogait ismertetik

A szolgáltatások segítségével tehát javítható az ügyfelek egészségügyi, lakásügyi és foglalkoztatási helyzete.

Ami számomra érdekes volt az intézményben:

- A számítógépes terem felszereltsége és a felhasználási lehetőségei különböző területeken.
- Éjjeli melegeledőkénti működése, tehát hogy nem alvásra, csak befogadásra szolgál.
- Az ügyfelek feltétel nélküli és anonim fogadása. A feltétel nélküliség számomra azt a kérdést vetette fel, hogy így közösségben tartózkodhat a fertőző beteg is? Az ügyfelek adatainak rögzítése nélkül pedig hogyan tartják számon az ügyfelek számát? Azt mondták, csak megbecsülni tudják.
- Az önkéntesek nagy részt vállalnak a melegedő működésében, pl.: ők készítik elő a vacsorát, olyan orvos is rendel itt, aki nem kér a munkájáért pénzt; a könyvtárban önkéntes fogadja az érdeklődőket, a cyberspace-nek nevezett számítógépes teremben is ők ügyelnek; és volt rá példa, hogy az ügyvéd ingyen tartott fogadóórát. Ter-

mészetesen nemcsak a valamilyen szakmával rendelkezőket várják, hanem bárki jöhet, aki késztetést érez rá.

A dolgozók fele önkéntes és csak a másik fele szakképzett, fizetett szociális munkás. Magas számuk meglepett: hogyan találunk ennyi segítő-kész embert? Erről beszélgettünk is. Az egyik ok az lehet, hogy Franciaországban 37 órás a munkahét. Egy évre kiszámolva 156 órával dolgoznak kevesebbet, mint mi Magyarországon. Gondoljanak bele: évi négy héttel dolgozunk többet, amiből egy részt akár jótékony célra is fordíthatnánk! A másik ok, amire gondolni tudok, az a társadalom nyitottsága, elfogadni képessége. Hiszen valahol el kell tudni fogadni a hajléktalant, mint embert, ha hajlandó vagyok közéjük menni segítőnek. Ezt itthon még hiányolom, de talán a nyílt napok által a „civilek” is – lassan bár – de egyre közelebb kerülnek a hajléktalanok kedvezőbb megítéléséhez, megkönnyítve számukra a társadalomba való visszatérést, reintegrációt.

Kubik Lajosné
szociális munkás
Fehér köz

Kedves Olvasó!

Köszönjük a sok anyagot, amit küldtetek! Ha netán valamelyikkel nem találkoztok a jelenlegi számunkban, az csak a helyszűke miatt lehet. Felhívásunk továbbra is áll: ha szekrényedből kidől a rengeteg írás, cikk, rajz stb., aminek megjelentetése régóta legfőbb óhajod, vagy netán az ügyeleti naplóban találsz valami közlésre méltó gyöngyszemet, ne habozz, add át valamelyik rovat szerkesztőjének, vagy küldd el a bmszkireveszek@freemail.hu e-mail címre!

Az építő jellegű kritikákat is örömmel fogadjuk.

Megtisztelő figyelmedet köszönjük!

Találkozunk februárban, a következő számban!

A szerkesztőbizottság